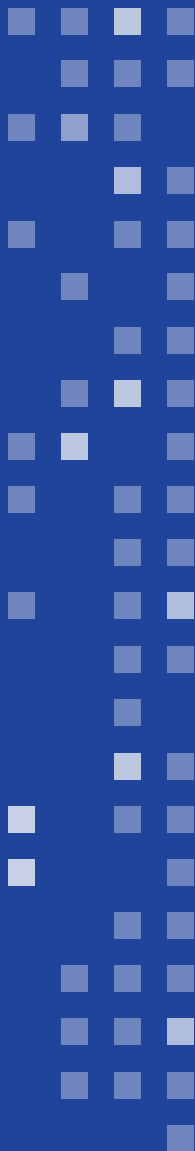

Årsmelding Norsk Utenrikspolitisk Institutt 2001

Utgiver: NUPI
Copyright: © Norsk Utenrikspolitisk Institutt 2002

Redaksjon: Birgitte Kjos Fonn, Liv Høivik, Jan Risvik,
Tore Gustavsson, Eilert Struksnes

Tel: [+47] 22 05 65 00
Fax: [+47] 22 17 70 15
E-post: pub@nupi.no
Internett: www.nupi.no
Adresse: Postboks 8159 Dep. 0033 Oslo
Besøksadresse: Grønlandsleiret 25

Design: Ole Dahl-Gulliksen
Fot0: Scanpix og Ole Dahl-Gulliksen

Innhold

k l i k k

■	■	■	2	Styret i 2001
	■	■	3	Innledning
	■	■	5	Resultatregnskap
	■	■	8	Det strategiske instituttprogrammet «Europa – integrasjon og suverenitet» [SIP I]
■	■	■	12	Det strategiske instituttprogrammet «Kollektiv sikkerhet» [SIP II/FN-programmet]
■	■	■	17	Training for Peace
	■	■	19	Seksjonen for internasjonal økonomi
	■	■	23	Senter for Russlandsstudier
■	■	■	27	Seksjonen for utviklingsstudier
■	■	■	31	Prosjektgruppen for studier av Den persiske golf
■	■	■	32	Informasjonsavdelingen og formidlingen ved NUPI
■	■	■	37	Administrasjonsavdelingen
■	■	■	39	Konferanser og seminarer 2001
	■	■	44	Publikasjoner i 2001
	■	■	54	Doktorgrader
■	■			
■	■			

Styret i 2001

Faste medlemmer

Rakel Surlien (leder), justitiarius ¹
Jon Ivar Nålsund, int. sekretær ³
Kirsti Anne Stølen, professor
Kjersti Klæboe, rådgiver
Kim Traavik, ekspedisjonssjef ⁴
Kari Karamé, forsker
Jens Chr. Andvig, forsker

Personlige varamedlemmer

Cathrine Løchstøer, redaksjonssjef ²
Helene Sjursen, forsker
Raino Malnes, professor
Erling Alvestad, rådgiver
Elisabeth Jacobsen, underdirektør
Svein Melby, forsker
Vibeke L. Sand, konsulent

Sverre Lodgaard, direktør (ex officio)

-
- 1 Til april 2001
2 Til juni 2001
3 Fungerende styreleder fra april 2001
4 Til oktober 2001

Formål

Norsk Utenrikspolitisk Institutt (NUPI) har som formål å bidra til økt innsikt i mellomfolkelige spørsmål ved å drive forskning og utredning og ved å spre informasjon om internasjonale forhold. Instituttet skal selv bygge opp og vedlikeholde kompetanse på områder av sentral betydning for norsk utenrikspolitikk. Instituttet har en fri og uavhengig stilling i alle faglige spørsmål.

Oppgaver

Instituttet skal

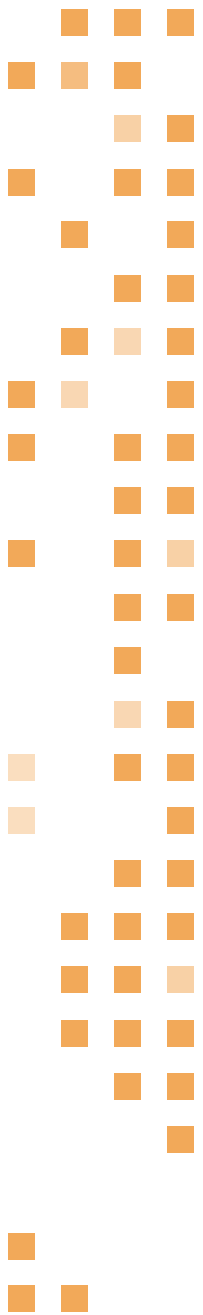
- ▼ selv ta initiativ til forskning og utredningsarbeid innenfor sitt ansvarsområde
- ▼ påta seg oppdrag fra offentlige myndigheter og private og offentlige organisasjoner
- ▼ formidle forskningsresultater og forskningsbasert informasjon både til særskilte brukergrupper og allmennheten

- ▼ gjennom samarbeid med aktuelle brukere bidra til at resultatene blir nyttiggjort i samfunnet
- ▼ gjennom samarbeid med norske og utenlandske forskningsinstitusjoner og fagmiljøer arbeide for et høyt faglig nivå, og medvirke til kompetanseutvikling og rekruttering.

Serviceerklæring

- ▼ Alle forskningsprodukter og publikasjoner skal holde høy kvalitet og leveres til riktig tid
- ▼ NUPIs seminarer og kurs skal være av høy kvalitet. Skoleklasser på besøk skal tilbys et opplegg tilpasset sitt nivå
- ▼ Henvendelser utenfra skal besvares raskt av person med riktig kompetanse. NUPI skal ha et døgnåpent tilbud via sine hjemmesider. Informasjonsavdelingen skal være tilgjengelig også utenfor arbeidstid.

Innledning

Dramatiske begivenheter åpner for store forandringer i internasjonal politikk. 11. september i fjor ble verden rystet av en slik begivenhet. Terroren traff en rå nerve i verdens mektigste stat, og reaksjonene ble dertil kraftige. Det åpnet seg politiske rom som mange aktører på den internasjonale scenen begynte å bevege seg i, ikke bare for å bekjempe terror, men også for å finne bedre løsninger på gamle problemer og posisjonere seg for nye utfordringer. I slike situasjoner blir internasjonal politikk særlig krevende – og spennende. Da blir også omfattende kunnskaper og dyp innsikt i internasjonale forhold særlig viktig, ikke minst for et lite og åpent land som Norge.

Siden starten i 1959 har NUPI hatt en særskilt forpliktelse både til å forske på utenrikspolitiske spørsmål og å dele sin kunnskap med allmennheten. Forskingen faller i to kategorier: Den ene dreier seg om spørsmål av særlig betydning for norsk utenrikspolitikk og norske selskaper i utlandet. Den andre er internasjonalt orientert og gjelder flernasjonalt og transnasjonalt samkvem.

NUPI har to strategiske instituttprogrammer – *Europa – integrasjon og suverenitet (SIP I)* og *Kollektiv sikkerhet (SIP II)*. I tillegg kommer Senter for Russlandsstudier, som er underlagt SIP I, Økonomiseksjonen og Utviklingsseksjonen. Nytt fra og med 2001 er en egen forskningsenhet som tar for seg spørsmål vedrørende samarbeid og konflikt i områdene rundt Persiabukta.

SIP I fortsatte i 2001 sin forskning på de utfordringer som den storstilte omformingen av det europeiske politiske landskapet og integrasjonen i Europa byr på. Programmets fire hovedkomponenter er politisk integrasjon, internasjonal økonomi, geopolitikk og internasjonal kriminalitet. Nasjonalstatens rolle i nye europeiske samar-

beidsformer, strukturendringer i europeisk og internasjonal økonomi samt overgangen fra blokk- og alliansepolitikken delte Europa til et mangesidig europeisk sikkerhets- og samarbeidssystem er hovedspørsmål for SIP I.

For Senter for Russlandsstudier har forskning på russisk sikkerhets- og utenrikspolitikk vært et hovedsatsningsområde, både hva angår russisk utenrikspolitikk generelt og de bilaterale relasjonene mellom Norge og Russland mer spesielt. To andre hovedpilarer er institusjonalisering og konsolidering av Den russiske føderasjon, og sentrum-periferi-relasjoner i Den russiske føderasjon.

SIP II konsentrerte seg om konflikt dynamikk og det internasjonale systemets respons, forsvars- og sikkerhetspolitikk og det multinasjonale systemets virkemåte i vid forstand.

En viktig del av SIP II er FN-programmet, som driver anvendt forskning på spørsmål knyttet til FNs fredsbevarende virksomhet. Det geografiske nedslagsfeltet for programmet har hovedsakelig vært Balkan og det sørlige Afrika, men i 2001 er nedslagsfeltet utvidet til Vest-Afrika, gjennom et forprosjekt som undersøker mulighetene for å etablere et Training for Peace-program i denne regionen. NUPI har lenge drevet et Tfp-program i det sørlige Afrika, finansiert av Utenriksdepartementet.

I forbindelse med Norges medlemskap i FNs sikkerhetsråd er det gjort studier av internasjonale sanksjoner, håndvåpenspørsmål og forholdet mellom utvikling og sikkerhet.

Seksjonen for internasjonal økonomi arbeider med internasjonal økonomi og utviklingsøkonomi. En viktig del av norsk utenrikspolitikk har, som følge av økt globalisering, kommet til å dreie seg

om internasjonalt samarbeid på det økonomiske området. I tråd med dette har seksjonen for internasjonal økonomi gradvis blitt utviklet som et av de sentrale kompetansemiljøene i Norge på dette feltet. Forskningen om nord-sør-spørsmål er også blitt styrket de siste par årene. Seksjonens arbeid spenner fra teknologi via handelspolitikk til europeisk integrasjon og politisk økonomi.

Utviklingsseksjonen fokuserer på bistand, utviklingsspørsmål i sør og deres betydning for norsk utenrikspolitikk. Forskningen er konsentrert om to temaer som delvis overlapper hverandre: bistand og forholdet stat-samfunn. Seksjonen arbeider med internasjonale aspekter ved utviklingsprosesser generelt, om nord-sør-relasjoner og

bistandspolitik, og om politiske og økonomiske prosesser i sør med spesiell referanse til demokratiseringsprosesser og etniske konflikter.

NUPI satser på en kombinasjon av langsiktig kompetanseoppbygging og oppdragsforskning for statlige og private aktører. Den langsiktige kompetanseoppbyggingen blir blant annet ivarett av instituttets doktorgradproduksjon. Antallet doktorer øker fra år til år. Instituttet hadde i 2001 19 medarbeidere med doktorgrad mot 14 i 2000, mens 15 arbeidet med sine avhandlinger mot 13 året før.

Kompetanseoppbyggingen gjenspeiles i en markert økning i den interna-

sjonale publiseringen. I 2001 ble for eksempel 18 artikler antatt i fagfellevurderte internasjonale tidsskrifter, mot sju i 2000.

NUPI legger vekt på samarbeid med andre forskningsinstitusjoner, blant annet ARENA, FFI, FNI og PRIO. NUPI har også et godt samarbeid med sine søsterinstitutter i Norden, og enkeltforskere og avdelinger samarbeider med institusjoner i inn- og utland.

I tillegg har NUPI en omfattende informasjonsvirksomhet, som blant annet omfatter NUPI-biblioteket og et lite forlag som i 2001 ga ut 22 bøker, rapporter og notater – samt to faste tidsskrifter og en artikkelserie. I tillegg til publikasjonene har informasjonsavdelingen arrangert over 70 store og små seminarer og konferanser. Informasjonsavdelingen har ansvar for forholdet til pressen, skoleinformasjon og andre informasjonstiltak, yter bistand når NUPI-forskere publiserer på andre forlag og i andre tidsskrifter og har redaktøransvar for NUPIs nettsted. En viktig nyvinning i 2001 var nettstedet www.ninfo.no, en database over kompetansen ved NUPI og åtte andre utenrikspolitiske institutter i Norge.

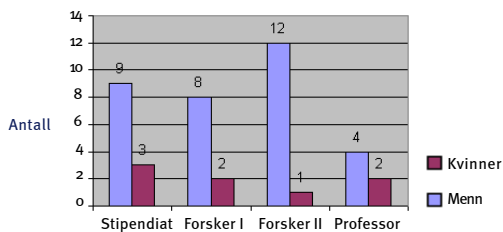
Også i 2001 gjorde NUPIs forskere seg bemerket i mediene, både i Norge og til dels utenfor landets grenser. Ikke minst i forbindelse med hendelsene 11. september satte NUPIs medarbeidere sitt preg på debatten.

For NUPIs administrasjon har 2001 vært preget av konsolidering og implementering av flere nye styringsdokumenter. Arbeidet med å oversende eldre arkivmateriale til Riksarkivet har pågått gjennom hele året, nytt HMS-system er innført for å sikre et godt fysisk arbeidsmiljø, og arbeidet med rutiner og regelverk innenfor instituttets økonomi- og personaladministrasjon, rutiner som sikrer kontinuitet, åpenhet og forutsigbarhet i saksbehandlingen, har fortsatt. PC-parken er videre oppgradert og sikkerhetsrutinene sterkt forbedret.

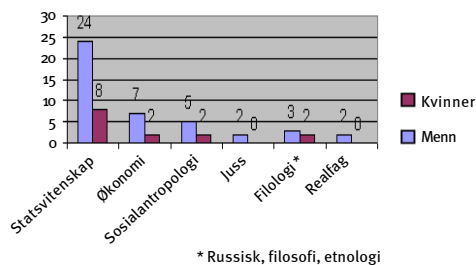
NUPIs økonomi styrket seg med et overskudd for 2001 på kr 745 576 og en egenkapital på 2 774 460 kr. per 31.12.2001.

Med 80 medarbeidere og tilknyttede er NUPI det største utenrikspolitiske instituttet i Norden. I 2001 ble det utført 68,9 årsverk ved instituttet.

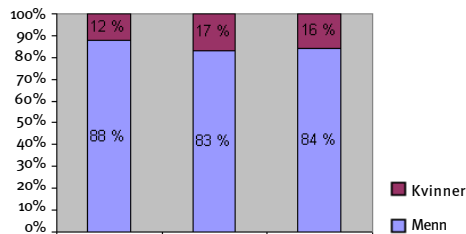
Forskerkompetanse fordelt på kjønn

Fagområder brutt ned på kjønn

Forskerpublisering etter kjønn

Resultatregnskap

Resultatregnskap ¹	Note nr.	2001	2000	Noter til regnskapet
Driftsinntekter				
Grunnbevilgning		14 434 000	13 963 000	Note 1: Regnskapet som avgis, følger tilnærmet prinsippene nedfelt i regnskapsloven og anbefalinger til god regnskapsskikk der hvor det er vesentlig i forhold til NUPIs aktiviteter.
Oppdragsinntekter		23 006 553	18 033 443	
Salgsinntekter		1 015 523	545 003	
Andre inntekter		33 095	40 240	
Sum driftsinntekter		38 489 171	32 581 687	
Driftskostnader				
Lønn og personalkostnader	4.5	23 118 781	20 166 277	Note 2: Kostnader i forbindelse med eksternt finansierte prosjekter blir løpende belastet prosjektet. Prosjekter med utestående bevilgning er ført som eiendel i balansen. Disse prosjektene har fått sine løpende utgifter forskuttert av NUPI. Prosjektene totalbevilgning er vurdert til å være tilstrekkelig til å dekke både påløpte og forventede fremtidige kostnader forbundet med fullføring av prosjektene i henhold til kontrakt. Prosjekter som har mottatt forskuddsbevilgninger fra oppdragsgiver, er ført opp som gjeld i balansen. Saldo og eventuell restbevilgning er vurdert som tilstrekkelig til å dekke forventede fremtidige kostnader forbundet med fullføring av prosjektene.
Avskrivninger varige driftsmidler	3	72 699	72 699	
Andre driftskostnader		14 552 355	13 315 954	
Sum driftskostnader		37 743 834	33 554 931	
Driftsresultat		745 337	-973 244	
Finansinntekter og finanskostnader				
Finansinntekter		239	221	
Finanskostnader			7 003	
Sum finansinntekter og -kostnader		239	-6 782	
Årsresultat		745 576	-980 026	
Disponering				
Overført til EK		745 576	-980 026	
				Note 3: Varige driftsmidler
				IT-nettverk
				Anskaffelseskost pr 1.1
				290 797
				+ tilgang i året
				0
				- avgang i året
				0
				Anskaffelseskost 31.12
				290 797
				Akkumulerte avskrivninger
				145 398
				Årets avskrivninger
				72 699
				Bokført verdi 31.12
				145 399
				Prosentsats for avskrivninger
				25%

Resultatregnskap [forts.]

Balanse	Note nr.	2001	2000	Noter til regnskapet
Eiendeler:				
IT-nettverk	3	145 399	218 098	Note 4: Lønnskostnader
Kundefordringer		316 038	487 421	Lønnskostnader består av følgende poster:
Utestående bevilg. prosjekter	2	1 674 001	2 982 983	
Reiseforskudd		168 481	16 300	
Andre fordringer		28 478	0	
Kasse og bankinnskudd		9 406 429	5 359 862	
Sum Eiendeler		11 738 826	9 064 664	
Egenkapital:				
Egenkapital 01.01.01		2 028 885	3 008 911	
Årets resultat		745 576	-980 026	
Egenkapital 31.12.01		2 774 460	2 028 885	
Gjeld:				
Skyldig skattetrekk og andre trekk		850 547	827 823	
Skyldig offentlige avgifter		610 322	143 806	
Skyldig feriep. og arb.g.avg. av feriep.		2 227 208	1 753 962	
Skyldig Skattefogd			446 087	
Annen kort.gjeld		132 771	50 000	
Forskudd på bevilg. prosjekter	2	5 143 517	3 814 101	
Sum Gjeld		8 964 366	7 035 779	
Sum Egenkapital og Gjeld		11 738 826	9 064 664	

	2001	2000
Lønninger	17 827 262	15 897 649
Arbeidsgiveravgift	2 657 021	2 283 609
Pensjonskostnader	1 032 449	711 643
Andre oppgavepl.		
lønnskostnader	921 548	642 636
Andre pers. kostn.	680 501	630 740

Sum lønnskostn. 23 118 781 20 166 277

Gjennomsnittlig antall ansatte: 62 57

Note 5: Ytelser til ledende personer

Lønn og andre godtgjørelser til direktør utgjorde i 2001 kr 474 000.

Det er utbetalt kr 45 950 i styrehonorar.

Kr 35 000 av disse er for år 2000 som først er blitt utbetalt i 2001.

Paul Chaffey, leder

Kari Vogt

Pernille Rieker

Anne-Lise Mellbye

Kjetil M. Stuland

Helene Sjursen

Jon Ivar Nålsund

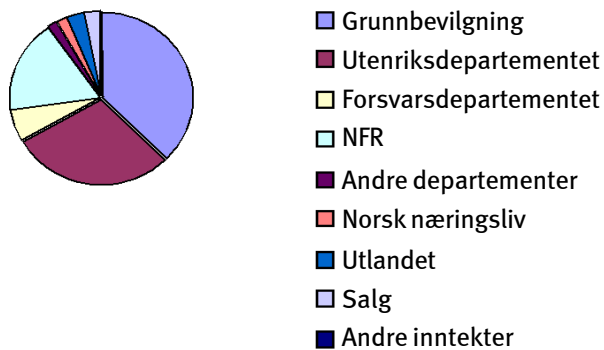

Per Botolf Maurseth

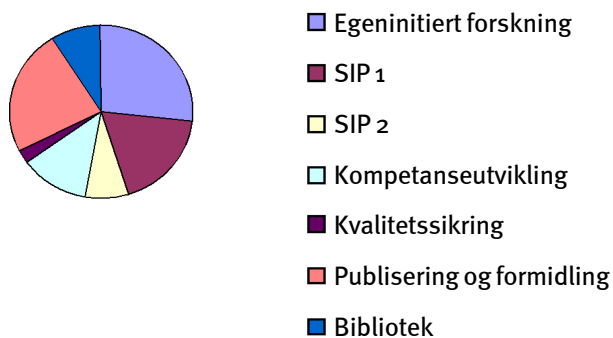

Sverre Lodgaard, direktør

Fordeling av inntekter

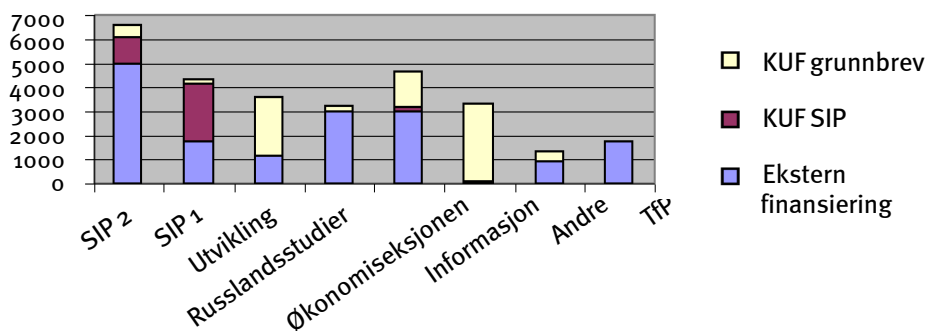

Fordeling av basisbevilgning

Fordeling av lønnskostnader

Tusen kroner

Lene Hansen (ed.) *Between Nations and Europe: Regionalism, Nationalism and the Politics of the Union*, London: Routledge; «European Identity, EU Expansion and the Integration/Exclusion Nexus» i Lars-Erik Cederman (ed.) *Constructing Europe's Identities: The External Dimension*, Boulder, CO: Lynne Rienner; «Regionalization and Democratic Consolidation» i Alex Pravda & Jan Zielonka (eds.) *Democratic Consolidation in Eastern Europe*, Oxford: Oxford University Press. Neumann har ellers skrevet artikkelen «The Nordic States and European Unity» i tidsskriftet *Cooperation and Conflict* 36(1) – et tidsskrift som han også redigerte i 2001.

Internasjonal kriminalitet

- ▼ Morten Bremer Mærli arbeider med en doktoravhandling knyttet til sikring og kontroll av spaltbart våpenmateriale, samt muligheten for at terrorister skal ta i bruk enkle kjernevåpen. Mærli kom til NUPI i september 2001, etter å ha vært knyttet til Stanford University i USA siden 1999. Mærli har i 2001 forfattet en rekke paper til faglige konferanser, blant annet International Studies Association Conference, Chicago; 42nd Annual Meeting of the Institute of Nuclear Material Management, Indian Wells, USA; IAEA Symposium of International Safeguards, Wien.
- ▼ Tore Bjørge har samarbeidet med fire andre forskere ved NIBR og Universitetet i Oslo om et treårig Forskningsråd-prosjekt, *Velferds-samfunnets møte med ungdomsgjenger: En studie av fire byer*. 2001 var andre året av dette prosjektet. Det siste året (2002) vil primært bestå i å skrive tidsskriftartikler for internasjonal publisering. Sammen med to kolleger har Bjørge utgitt boken *Generalisert hat – polariserte fellesskap: Om konflikter mellom ungdomsmiljøer i en norsk by* i NIBRs bokserie. Ellers har Bjørge forfattet flere faglige paper og rapporter i inn- og utland.

Geopolitikk

- ▼ John Kristen Skogan har arbeidet videre med prosjekter om norsk sikkerhetspolitikk og om utviklingen i NATO. Skogan har forfattet to kapitler i en bok om norsk utenrikspolitikk, *Normer og makt*, som ble utgitt i 2001. Dessuten har han skrevet en rapport, *DCI som kosttilskudd til NATO: Virkninger og bivirkninger for alliansen og det trans-atlantiske forhold*, for Forsvarets forskningsinstitutt (FFI).
- ▼ Svein Melby har i 2001 blant annet fullført sitt forskningsarbeid om amerikansk forsvarspolitikk, *Supermaktens akilleshæl*. Videre har han fokusert på de sivil-militære relasjoner og betydningen for amerikansk forsvarspolitikk. Begge er deler av et forskningsprosjekt om *amerikansk forsvarspolitikk*.
- ▼ Richard Wyn Jones fra Aberystwyth University, Wales, var knyttet til NUPI i et halvt år i 2001. Han har blant annet publisert «On Emancipation: Necessity, capacity and concrete utopias» i Ken Booth (ed.) *Security, Community and Emancipation*, Boulder/London: Lynne Rienner Publications. Jones har, sammen med Steve Hobden, forfattet kapittelet «Marxist Theories of International Relations» i John Baylis og Steve Smith (eds.) *The Globalization of World Politics: An Introduction to International Relations*, 2nd edition, Oxford University Press.

Innenfor feltet geopolitikk har dessuten forskning på russisk sikkerhets- og utenrikspolitikk vært et hovedsatsningsområde for Senter for Russlandsstudier. Gjennom de årene det har eksistert, har senteret bygd opp en betydelig kompetanse på *russisk utenrikspolitikk generelt og utviklingen av de bilaterale relasjoner mellom Norge og Russland spesielt*. I tillegg har forskningen ved senteret vært konsentrert om ytterligere to kjerneområder: *Institusjonalisering og konsolidering av Den russiske føderasjon og sentrum-periferi-relasjoner i Den russiske føderasjon*. Se for øvrig nærmere under Senter for Russlandsstudier.

Internasjonal økonomi

Dette feltet dekkes hovedsakelig av arbeidet som utføres i Seksjonen for internasjonal økonomi. Seksjonen arbeider med globaliseringsspørsmål i bred forstand, internasjonal handel og handelspolitikk, internasjonal næringsøkonomisk forskning, nord-sør-spørsmål samt politisk økonomi og institusjonelle aspekter ved internasjonal økonomi. Også de økonomiske sidene ved europeisk integrasjon følges opp ved økonomiseksjonen, men som følge av økt fokus på globalisering er det i 2001 utført noe mindre forskning enn normalt om europeisk integrasjon. Seksjonens aktivitet på dette feltet omfatter i 2001 et arbeid om korrupsjon i Øst-Europa (Andvig, fremlagt på en større konferanse i Budapest), en studie av forholdet mellom sentrum og periferi i russisk økonomi (Maurseth, i samarbeid med Senter for Russlands-

studier) og studier av hvordan EUs østutvidelse påvirker rammevilkårene for fiskerinæringen (Melchior). Se kapittel om Seksjonen for internasjonal økonomi.

Formidling

På formidlingssiden har programmets deltakere vært spesielt etterspurt etter terrorangrepet mot USA 11. september. Flere av programmets ansatte var mye brukt som ekspertkommentatorer i aviser og etermedier utover høsten, og dekket også en rekke forspørslor om å holde kurs, foredrag og lignende hos næringsliv og organisasjoner.

Som tidligere år har Walter Carlsnaes hatt ansvaret for SIP Is seminarserie, og det er blitt avholdt i alt ni seminarer om europeisk sikkerhetsidentitet, transatlantiske forhold og krig og fred i

En ny type terroraksjoner?

Terroraksjonene i New York og Washington den 11. september 2001 var de mest omfattende noensinne i sitt slag. Samtidig viste de med all tydelighet at barrierene mot massedrap ikke alltid er til stede.

Globalt blir det i dag gjennomført noe færre terroraksjoner enn på 1970- og 1980-tallet. Konsekvensene av hver aksjon er imidlertid blitt verre. Uskyldige sivile rammes mer enn før. For noen terrorgrupper synes vilkårlige massedrap og massiv ødeleggelse å være et mål i seg selv. Dette er nye trender. Tradisjonell terrorisme var mer begrenset og fokusert i formen.

Ofrene var færre og den politiske profilen klarere.

På grunn av praktiske, strategiske og selv muligens moralske barrierer vil de langt fleste terrorgrupperinger sannsynligvis foretrekke konvensjonelle terrorvirkemidler som bomber og flykappinger også i tiden som kommer. Men faren ligger der og er aktualisert etter 11. september: Ligger det en opptrappingslogg i terroristenes bruk av stadig sterkere virkemidler? Risikerer vi en ny type terror der masseødeleggelsesvåpen spiller en viktig rolle?

Den våpenteknolo-

Europa i det 21. århundre – for å nevne noe. Iver B. Neumann har også videreført sin teoriseminarserie med i alt ni seminarer i 2001, med en tematisk spennvidde fra Foucaults statsteorier til forholdet mellom komparativ politikk og International Relations-teori.

**Ledelse
Medarbeidere**

Walter Carlsnaes, Anders C. Sjaastad (koordinator), Arne Jon Isachsen (til januar 2001)
Jens Chr. Andvig, Valter Angell, Tore Bjørge, Helge Blakkisrud, Geir Flikke, Jakub M. Godzimirski, Leo Andreas Grünfeld, Liv Høivik, Janne H. Matlary, Per Botolf Maurseth, Hege Medin, Svein Melby, Arne Melchior, Morten Bremer Mærli, Iver B. Neumann, Pernille Rieker, Brynjulf Risnes, Amit Shrivastava, John Kristen Skogan, Johnny Skorve, Louis Skyner, Andris Spruds, Jana Sverdljuk, Martin Sæter, Henrik Wiig, Vibeke Øi, Indra Øverland, Elisabeth Aarseth

Studentstipendiater

Jorunn Anette Brandvoll, Anne Finrud, Heidi Furustøl, Kjetil Jacobsen, Morten Jeppesen, Anders Karthum Hansen, Halvard Leira, Kristin Offerdal, Elisabeth Aarseth

Sivilarbeidere

Andreas Bjørnebye, Kai Leitemo, Aleksander Tymczuk

giske utviklingen, kunnskapsspredning og deklassifisert informasjon har sannsynligvis redusert de tekniske barrierene for produksjon av enkle kjernevåpen. Å få tilgang til spaltbart våpenmateriale er ikke veldig lett, men det er heller ikke umulig. Å produsere kjernevåpen kan dessuten være enklere enn antatt. De generelle våpen-designene er kjente, og det finnes manualer på nettet og i bøker om hvordan man kan lage enkle atomvåpen av Hiroshimatype. I faglitteraturen kan det finnes ytterligere informasjon av viktighet for potensielle bombemakere.

Terrorister kan dessuten ha vesentlig lavere krav til våpenes sikkerhet, pålitelighet og sprengkraft enn stater. Alt i alt kan det derfor være enklere å produsere et terrorkjernevåpen enn et tradisjonelt militært våpen. Den viktigste barrieren potensielle terrorister står overfor, er derfor å skaffe til veie tilstrekkelige mengder spaltbart materiale av våpenkvalitet. Uten høyanrikt uran og plutonium er det ikke mulig å lage et kjernevåpen.

Hendelsene 11. september viser derfor hvor viktig arbeidet med å begrense spredningen av masseødeleggelsesvåpen er.

Risikoen for spredning av høyanrikt russisk uranbrensel for skipsreaktorer er tema for Morten Bremer Mærli's doktoravhandling. Han ser på muligheter for økt åpenhet, kontroll og inspeksjon av disse sensitive lagrene av høyanrikt uran, og for internasjonal kontroll.

I løpet av den kalde krigen er det produsert tre millioner kilo med spaltbart våpenmateriale. Noen kilo kan være nok til å produsere et fungerende kjernevåpen. Sikringsforholdene for spaltbart materiale i Russland er fremdeles kritikkverdige. Fortsatt er bare 40 prosent av de mer enn 600 tonn-

ene med spaltbart materiale som finnes utenfor kjernevåpenne i Russland, ordentlig sikret.

Det som gir håp i dette bildet, er imidlertid det faktum at det ikke er umulig å kontrollere og motvirke spredningen av spaltbart materiale. I dag er kontrollen for dårlig, og det internasjonale sikringsarbeidet går tregt. Men det internasjonale samarbeidet kan, gjennom forpliktende samarbeid, lykkes i å ta kontroll både over forekomst, lagring og spredning av spaltbart materiale. Dette krever imidlertid politisk interesse, investering og innsats.

Det strategiske instituttprogrammet

«Kollektiv sikkerhet» [SIP II/FN-programmet]

FN-programmet ble opprettet i 1995 for å drive anvendt forskning knyttet til FNs fredsoperasjoner. I 1998 ble FN-programmet ført videre som kjernen i Det strategiske instituttprogram om kollektiv sikkerhet (SIP II) som ble dannet for å styrke forskningen på konfliktspørsmål generelt.

SIP IIs viktigste satsningsområder i 2001 var

- ▼ konflikt dynamikk og det internasjonale systemets respons
- ▼ det multilaterale systemets virkemåte
- ▼ forsvars- og sikkerhetspolitikk i vid forstand.

I 2001 hadde SIP II tre hovedkilder for finansiering: Utenriksdepartementet, Forsvarsdepartementet og Forskningsrådet. Utenriksdepartementet har fra 1999 til 2001 gitt FN-programmet en årlig støtte på 1,5 millioner kroner og er programmets klart viktigste og mest langsiktige inntektskilde. FN-programmet har i tillegg utført en rekke mindre oppdrag finansiert av UD. UD har også gitt støtte til Training for Peace in Southern Africa. Støtten ble økt i 2001, og ytterligere økning er varslet for 2002. Av organisatoriske og budsjettekniske årsaker ble TfP skilt ut fra FN-programmet som egen enhet høsten 2001 (se egen omtale av TfP).

Forsvarsdepartementet ga FN-programmet programstøtte i startfasen og støtter nå SIP II på prosjektbasis. Fra 1999 fikk NUPI og SIP II også tildelt et treårig doktorgradsstipend fra Forsvarsdepartementet. Etter at FN-programmet i 1998 ble oppgradert til strategisk instituttprogram (SIP), har SIP'et fått et fast årlig tilskudd fra Forskningsrådet, samt prosjektstøtte. Tilskuddene fra FD og NFR var for 2001 på henholdsvis 1,3 og 1,1 millioner.

I tillegg til disse tre hovedkildene har FN-programmet i 2001 også fått støtte fra EU-kommisjonens Research and Training Network (RTN) i prosjektet ESDP Democracy, Politidirektoratet (en politistipendiat) og Nordisk Råd (Det nordiske sikkerhetspolitiske forskningsprogrammet). Oppdrag fra Forsvarets overkommando, andre instanser i Forsvaret og ulike private selskaper har også gitt visse inntekter. Blant annet har FO hittil hatt en til to militærstipendiat per år. Behovet for militærfaglig ekspertise i kjølvannet av 11. september førte til at Vegard V. Hansen fra FO ble knyttet til FN-programmet som militærrådgiver.

SIP II legger vekt på langsiktig kompetanseoppbygging ved siden av den anvendte forskningen. Programmet hadde i 2001 fire medarbeidere som arbeidet med doktorgrader, Nina Græger, Andreas Selliaas, Ole Jacob Sending og Henrik Thune. Dessuten var Eli Stamnes, PhD-student ved Universitetet i Aberystwyth i Wales, tilknyttet NUPI i en lengre periode i 2001, og Daniela Kroslak ved Training for Peace vil levere sin avhandling til Universitetet i Aberystwyth i 2002.

Virksomheten i 2001

Forskning

I de følgende avsnitt skisseres noen av høydepunktene innenfor de tre hovedsatsningsområdene i 2001. (Noen av prosjektene dekker flere felter.)

Konflikt dynamikk og det internasjonale samfunns respons

Internasjonalt har SIP II markert seg spesielt sterkt på to felter i løpet av de siste årene, nemlig forskning på kjønn og konflikt og på sikkerhetssektorreform.

- ▼ Innsatsen på sikkerhetssektorreform og bruk av politi i fredsoperasjoner ble i 2001 videreført av blant andre Kari Osland i arbeidene *Obstacles to Police Reform in the Balkans*, *A Comparison* og *The Law and Order Dimension, An Analysis of Kosovo*. Politistipendiat Tor Tanke Holm har også vært sentral i dette arbeidet. I forkant av FN-konferansen om håndvåpen i juli i fjor publiserte Sverre Lodgaard boken *Practical Disarmament*, et ledd i NUPIs større arbeid om håndvåpenproblematikken (se egen omtale).
- ▼ Forskningen på kjønn og konflikt ble videreført bl.a. i Torunn Tryggestad og Louise Olssons *Women and international peacekeeping* (2001). Dette og tidligere arbeider har bidratt til at tematikk knyttet til kvinner i konflikt og kvinner i fredsoperasjoner har fått økt oppmerksomhet. Tryggestads arbeid innenfor gender-feltet har foregått i nært samarbeid med Kari Karamé ved NUPIs utviklingsseksjon.
- ▼ Eli Stamnes fullførte høsten 2001 sin doktorgrad om FNs konfliktforebyggende operasjon i Makedonia 1993–99.
- ▼ I prosjektet *Bridging the Accountability Gap in European Security and Defence Policy* (ESDP Democracy), som finansieres av EU-kommisjonen, samarbeider NUPI med ni andre europeiske institutter. SIP II får to tidsavgrensede stillinger innenfor fredsoperasjoner og demokratiteori. SIP II samarbeider i prosjektet spesielt nært med Institutt for fredsforskning ved Universitetet i Bradford. Sommeren 2001 ble det holdt et seminar i Bradford om demokratisk kontroll av det europeiske forsvarssamarbeidet. Ståle Ulriksen holdt innlegget *A Tale of Two Concepts: Democracy and Defence*. Pernille Rieker og Richard Youngs, NUPIs koordinator i programmet, bidro som diskutanter. Et seminar om fredsoperasjoner vil bli holdt i Oslo våren 2002. Youngs publiserte høsten 2001 boken *The European Union and the Promotion of Democracy*.

Forsvars- og sikkerhetspolitikk

Også på dette feltet ble arbeidet i 2001 preget av oppstarten av et nytt større forskningsprogram, *Det nordiske sikkerhetspolitiske forskningsprogrammet*.

Det multilaterale system

Innsatsen på dette feltet har blitt preget av Norges medlemskap i FNs sikkerhetsråd, men også av oppstarten av et nytt forskningsprogram med fokus på utviklingen i EU:

- ▼ Da Norge i Sikkerhetsrådet fikk ansvar for å lede arbeidet med sanksjonene mot Irak, ble SIP II bedt om å utrede denne problematikken. Henrik Thune var ansvarlig for samarbeid med David Cortright og Krock Institute for International Peace Studies og redigerte rapporten *The Sanctions Debate: UN Sanctions in the 1990s*.
- ▼ Nina Græger representerer NUPI i The International Peace Academy i New Yorks prosjekt *The UN, Nato and other regional actors in the 21st century*. Græger bidro i 2001 med *The place of regional organizations in peace operations: Exploring the role of the EU and the OSCE*.
- ▼ I *Det nordiske sikkerhetspolitiske forskningsprogrammet* koordinerer SIP II (Eli Stamnes/Kari Osland) forskergruppen for fredsoperasjoner, en av totalt seks forskergrupper. Med dette har FN-programmet på NUPI fått en sentral posisjon i Norden innenfor fagfeltet fredsoperasjoner. Det første faglige seminaret ble arrangert i august.
- ▼ I tråd med samarbeidsavtalen mellom NUPI og Krigsskolen bidro SIP II våren 2001 med å arrangere det første *Landmaktseminaret* sammen med Krigsskolen og Forsvarets stabsskole. Seminaret var viet den forestående norske ledelsen av KFOR i Kosovo, den mest omfattende norske innsats i fredsoperasjoner noensinne. Kari Osland var blant bidragsyterne med innlegget *Relations to the Conflicting Parties*.
- ▼ I september arrangerte SIP II og Forsvarets stabsskole *Militærmaktseminaret* for tredje år på rad. Temaet for Militærmaktseminaret

2001 var de store endringene i og rundt Forsvaret. Vegard Hansen var blant bidragsyterne.

- ▼ Prosjektet *Den norske forsvarstradisjonen og de nye utfordringene* resulterte i fire artikler i 2001 og vil bli avsluttet med Ståle Ulriksens bok *Den norske forsvarstradisjonen – Folkeforsvar eller militærmakt?* våren 2002.

Et spekter av roller

Opplæring, undervisning, mediedeltakelse

SIP II er et anvendt forskningsprogram. Det innebærer at programmet i tillegg til å være en forskningsenhet også fyller en rekke andre roller som er beskrevet nedenfor.

Kjønnsperspektiv på konflikt- og fredsforskning

De siste årene har NUPI-forskerne Kari H. Karamé (Utviklingsseksjonen) og Torunn Tryggestad (SIP II) vært involvert i flere prosjekter som anvender et kjønnsperspektiv på instituttets tradisjonelle forskningsfelt. Ved å anvende et slikt perspektiv på konfliktforskningen blir både kvinners og menns roller før, under og etter konflikt analysert. Det særlig interessante er å se på hvordan disse rollene hver for seg – og relasjonene mellom dem – blir påvirket. Kjønnspektivet representerer derfor ofte en kritikk av stereotypene i den tradisjonelle diskursen om krig, som fremstiller menn som krigere og kvinner som ofre eller som fredsæle potensielle mødre. Den kjønnskritiske forskningen ved NUPI har særlig fokusert på å synliggjøre kvinnene som aktører, både i sivile og militære

funksjoner. Formålet er – og har vært – å gi verdifulle innspill til FNs krav om å integre flere kvinner i alle stadier og i alle funksjoner av fredsprosesser. Dette utgjør i sin tur retningslinjer for internasjonale og nasjonale frivillige organisasjoner og for nasjonale myndigheter for deltakelse i internasjonale operasjoner. Men kjønnspektivet på konflikt og fred har selvsagt også betydning og interesse for forhold langt utenfor FN-systemet.

Prosjektene har ikke bare gått på tvers av seksjoner og programmer, men også vært tverrfaglige. I tillegg til Karamé og Tryggestad har flere studentstipendiater vært involvert. NUPI har også tidligere samarbeidet med PRIO om emnet.

I 2001 avfødte genderforskningen flere prosjekter ved NUPI. I januar arrangerte

Karamé i samarbeid med Fafo et internasjonalt ekspertmøte som hadde som mål å utarbeide strategier for å få flere kvinner aktivt med i gjenoppbyggingsprosessen etter en væpnet konflikt. Seminaret var samfinansiert av det kanadiske, sveitsiske og norske utenriksdepartement, og samlet vel 40 deltakere på høyt nivå fra flere av FNs avdelinger, internasjonale og nasjonale uavhengige organisasjoner, forskere og kvinner fra konfliktområder. Resultatet av debatten er publisert i NUPI-rapporten *Gendering Human Security. From Marginalisation to the Integration of Women in Peacebuilding*. Denne rapporten inneholder en rekke anbefalinger og strategier og ble presentert på Human Security Network Meeting i Petra, Jordan, i mai, hvor Karamé holdt et innlegg med tittelen “Women and

Peacekeeping”.

Som et resultat av det arbeid som har blitt nedlagt omkring gender-spørsmål de siste årene, ble også NUPI forespurt om å stille med en gjesteredaktør til et spesialnummer av tidskriftet *International Peacekeeping*. Sammen med Louise Olsson fra Universitetet i Uppsala redigerte Torunn L. Tryggestad spesialnummeret “Women and Peacekeeping”, som også kom ut som bok på Frank Cass. Foruten flere artikler som ser tilbake på kvinners historiske roller i krig og konflikt, inneholder publikasjonen også bidrag som tar for seg utviklingen innenfor FN-systemet med å rekruttere og involvere kvinner mer aktivt i FNs fredsarbeid, samt case-studier av FN-operasjoner med særlig høy kvinne-deltakelse.

Forberedelse for fredsoperasjoner

Norge sender hvert år soldater ut i internasjonale fredsoperasjoner. Et av SIP IIs viktigste bidrag i tillegg til forskningen er å delta i utdanningen av offiserer, soldater og politifolk som skal ut i slik tjeneste. I 2001 har spesielt Kari Osland hatt mye av ansvaret for å orientere dette personellet om forholdene i Kosovo.

Training for Peace in Southern Africa, som nå også kan bli utvidet til Vest-Afrika, har som mål å bygge opp kompetanse for å øke de angjeldende statenes kapasitet for gjennomføring av fredsoperasjoner.

Utdanning

Programmet hadde i 2001 fire doktorgradskandidater. Professor Janne Haaland Matlary ble i 2001 ansatt i 20%-stilling for fra NUPIs side å bidra til oppfølgingen av doktorgradskandidatene ved SIP II.

Hvert år har dessuten programmet minst to hovedfagsstudenter som studentstipendiater, og mange av studentstipendiatene fungerer også i perioder som vitenskapelige assistenter. I 2001 har Sven Kristian Nissen bygd opp en database rundt den norske ledelsen av KFOR, mens Hanne Ulrichsen har samarbeidet med forskerne Torunn Tryggestad ved SIP II og Kari Karamé ved Utviklingsseksjonen om gender-prosjektet (se egen omtale).

Flere av forskerne ved SIP II bidrar til undervisning ved universiteter og enda flere ved Forsvarets høyere skoler. SIP II har de senere år også vært ansvarlig for Sommeruniversitetet ved UiO. I 2001 sto Andreas Selliaas for koordineringen der.

Samarbeidsavtalen med Krigsskolen på Lindrud inkluderer også gjensidig støtte til utdanning. Kadetter ved Krigsskolen kan få veiledning på NUPI, og NUPIs personell kan delta på kurs ved Krigsskolen. Høsten 2001 deltok to studentstipendiater fra SIP II på et kurs i internasjonale operasjoner ved Krigsskolen.

Media

FN-programmet og NUPI generelt har en viktig nasjonal rolle i å bidra med faglige kommentarer i mediene under internasjonale kriser. SIP II/FN-programmet har vært spesielt aktivt i denne rollen

under kulminasjonen av krisen i Bosnia (1995), krisene i Kosovo (1999), Serbia (2000) og Makedonia (2001) og i den nåværende krigen mot terror. Også i forbindelse med Norges formannskap i OSSE, under kampanjen for norsk medlemskap i Sikkerhetsrådet og i debatten rundt sanksjonene mot Irak har FN-programmet betjent stor pågang fra media. I 2001 dekket Kari Osland og Eli Stammen krisen i Makedonia, Henrik Thune dekket debatten om sanksjonene mot Irak, mens Vegard Hansen dekket den militære utviklingen etter 11. september.

Å skape debatt

De større bidragssystemene til SIP II ønsker et aktivt miljø som kan bidra til å skape debatt rundt viktige problemstillinger i utenriks-, forsvars- og sikkerhetspolitikken. For SIP II er det da også et mål å bidra til en levende samfunnsdebatt, en meningsutveksling som strekker seg ut over akademien. I SIP II oppfordres forskerne til aktivt å forsøke å stimulere og provosere til slik debatt gjennom opptreden i media, ved å skrive kronikker og debattinnlegg og arrangere seminarer og konferanser.

Beredskap

I forbindelse med det norske formannskapet i OSSE, den norske innsatsen på Balkan og i vurderingen av situasjonen etter 11. september 2001 har medlemmer av SIP II deltatt i eller koordinert arbeidsgrupper med representanter fra blant annet Utenriksdepartementet, Forsvarsdepartementet, Forsvarets etterretningstjeneste og Forsvarets overkommando. For et lite land som Norge, der de ulike statlige etatene har relativt små ressurser, er tilpasningen til en globalisert sikkerhetspolitikk spesielt problematisk. Det er et stort behov for kunnskap om regioner og land som i sikkerhetspolitisk sammenheng er nye for Norge. NUPI har, i den grad instituttet har hatt relevant kunnskap og kompetanse, prioritert å bidra til å styrke grunnlaget for nasjonale vurderinger i krisesituasjoner. Dette er en viktig del av formidlingen av forskningen fra SIP II, som slik sett på en uformell måte har blitt en del av den norske kriseberedskapen.

Nødvendige sikkerhetssektorreformer

Mange land har stort behov for å forbedre sin sikkerhetssektor. Den sivile delen av denne sektoren består av politi, rettsvesen og fengselsvesen. En fungerende sikkerhetssektor er som regel en forutsetning for innsamling og ødeleggelse av illegale håndvåpen. Ukontrollert spredning av slike våpen gir næring til kriminalitet og væpnet konflikt i mange deler av verden.

NUPI studerer ulike innfallsvinkler til disse spørsmålene, ho-

vedsakelig fra mottakersiden hvor de destruktive konsekvensene av spredningen manifesterer seg, og nærmere bestemt for land og regioner i Afrika. I 2001 ble det publisert en bok om Practical Disarmament (FNs benevnelse på tiltak i denne sektoren), forut for FN-konferansen om håndvåpen i juli måned (Lodgaard). Sammen med BICC (Bonn International Center for Conversion), GTZ (det tyske Gesellschaft für Tech-

nische Zusammenarbeit) og UNOPS (United Nations Office for Project Services) ga NUPI en briefing for FN-diplomater om måter å håndtere håndvåpenproblemer på, både på mottakersiden og i samarbeid mellom mottakerland og tilbudsland (eksportører).

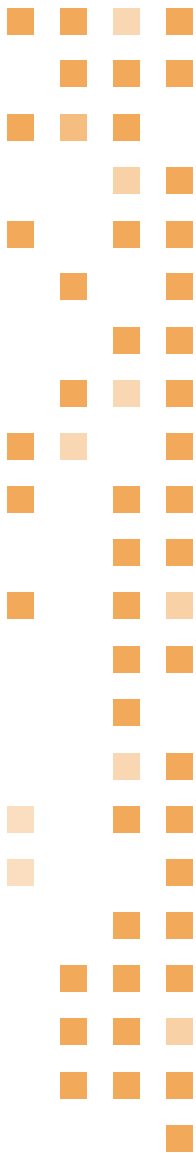
En bok om "The United Nations, Regional Organizations and Collective Security in West Africa" er under utarbeidelse (Adibe). Her drøftes håndvåpenspørsmålene i en

bred regional kontekst. Tiltak mot håndvåpen er også satt på dagsordenen for Training for Peace i det sørlige Afrika, særlig etter at SARPCO (Southern African Police Chiefs Organization) ble partner i dette programmet. Her gjøres det blant annet en løpende vurdering av fremgangsmåter for demobilisering, avrustning og reintegrering av "ex-combattants" (Ginifer).

Leder Anne Julie Semb/Ståle Ulriksen

Medarbeidere Anja Bakken, Nina Græger, Vegard V. Hansen, Kari Karamé, Knut G. Nustad, Kari Osland, Andreas Selliaas, Ole Jacob Sending, Eli Stamnes, Kirsti Svenning, Henrik Thune, Richard Youngs

Studentstipendiater Sven Kristian Nissen, Hanne Ulrichsen

Training for Peace

Training for Peace in Southern Africa (TfP) ble opprettet i 1995, og NUPI har hele tiden hatt en koordinerende og administrativ rolle i programmet. Fra sommeren 2001 er det også opprettet en egen forskningsenhet innenfor TfP på NUPI, og Jeremy Ginifer er ansatt som seniorforsker. TfP ble samtidig utskilt som en selvstendig enhet, som samarbeider med SIP II og Seksjonen for utviklingsstudier for å danne et sterkt faglig miljø med fokus på sammenhengen mellom konflikt og utvikling. TfP har som mål å bidra til økt kapasitet og høyere kompetanse innenfor fredsbevarende og fredsbyggende operasjoner. Programmet fokuserer særlig på de sivile komponentene ved slike aktiviteter. Siden starten har NUPI sammen med lokale partnere gjennomført ulike tiltak i det sørlige Afrika, der politi, militære og representanter for statlige og frivillige organisasjoner har fått opplæ-

ring med tanke på deltakelse i slik virksomhet. Opplæringen har form av seminarer, konferanser og workshops, og har dekket temaer som forhandlings- og meglingsteknikker, konflikthåndtering, praktisk felttrening, samt mer teoretiske forelesninger om FN-systemet, spesielt innenfor fredsbevarende operasjoner. TfP utføres på oppdrag av Utenriksdepartementet, og finansieres av NORAD. Programmet startet i 2001 fase 2 i det sørlige Afrika, og ved utgangen av 2001 var også et forprosjekt i gang for å utrede mulighetene for et TfP-prosjekt i Vest-Afrika.

Som del av prosjektet la Eric Berman frem en oversikt over franske, amerikanske og britiske initiativer innenfor opplæring i fredsbevarende arbeid i Afrika (*French, UK and US Policies to Support Peacekeeping in Africa*). Denne rapporten viser at pågående treningsopplegg for fredsbeva-

Training for Peace i Vest-Afrika

NUPI fikk høsten 2001 i oppdrag fra UD å utrede mulighetene for å etablere et Training for Peace (TfP) i Vest-Afrika. Formålet med et slikt prosjekt vil være det samme som det har vært for TfP i det sørlige Afrika, nemlig å bidra til økt sikkerhet i regionen, på statlig så vel som på individnivå. Pro-

sjektet vil bistå landene i regionen med å bygge kapasitet for deltakelse i fredsoperasjoner, med særlig vekt på den sivile siden ved slike aktiviteter. I tillegg vil konfliktforebygging og problemstillinger knyttet til beskyttelse av sivile være sentrale elementer.

Bakgrunnen for øn-

sket om å etablere TfP i Vest-Afrika er de sikkerhetspolitiske utfordringer regionen står overfor, med konfliktene i Sierra Leone og Liberia som ferske eksempler. Vest-Afrika har dessuten betydelig erfaring fra fredsbevarende operasjoner både i regional regi og i FN-regi, slik at grunnlaget for

et slikt prosjekt er til stede på flere nivåer.

I Vest-Afrika som i det sørlige Afrika vil et TfP-prosjekt basere seg på en arbeidsfordeling mellom flere partnere i sør og NUPI. Et eventuelt prosjekt vil dessuten måtte ha rotfeste i ECOWAS, og slik kontakt er allerede etablert.

rende operasjoner i Vest-Afrika hovedsakelig har fokus på de militære aspekter. Et norsk initiativ vil således ikke konkurrere med disse initiativene. Til forskjell fra de tidligere kolonimakter har dessuten Norge ingen nasjonale interesser i regionen. Det kan derfor inngås samarbeid uten mistanker om skjulte agendaer.

Daniela Krosalak ble i november ansatt for å utføre forstudiet, med assistanse fra øvrige NUPI-medarbeidere. En utfordring som er spesiell for Vest-Afrika er den språklige. Siden regionen består av både fransktalende og engelsktalende land har det vært viktig å få en balanse der både fransk- og engelsktalende institusjoner og land blir representert. Det har blitt foretatt to feltreiser for å møte aktuelle partnere. Vi har lykket i å identifisere partnere som vi ønsker å invitere med til deltakelse om vi får grønt signal til å gå videre.

Innen utgangen av april 2002 vil rapporten fra forstudiet være klar, og på bakgrunn av denne og det endelige prosjektdokumentet vil avgjørelsen bli tatt om Training for Peace i Vest-Afrika skal bli en realitet. Forstudiet har i sin helhet vært finansiert av NORAD.

Leder Grete Thingelstad/Torunn Tryggestad
Medarbeidere Jeremy Ginifer, Daniela Krosalak, Anja Bakken

Seksjonen for internasjonal økonomi

En viktig del av norsk utenrikspolitikk retter seg mot internasjonalt samarbeid på det økonomiske området. Mer «globalisering» betyr at slike forhold blir en viktigere del av utenrikspolitikken. I tråd med dette har Seksjonen for internasjonal økonomi gradvis blitt utviklet som et av de sentrale kompetansemiljøer i Norge på dette feltet.

Seksjonens faglige hovedfokus kan populært sammenfattes i begrepet «globalisering». Internasjonal handel og handelspolitikk, samt forskning om teknologi, vekst og multinasjonale selskaper har lenge stått sentralt i seksjonens aktivitet. De siste årene har nord-sør-spørsmål gradvis blitt mer sentrale. Seksjonen fokuserer her på globale forskjeller og de globale institusjonenes rolle overfor u-land snarere enn på mikroorienterte studier av forhold i u-land. Seksjonen har tradisjonelt også hatt fokus på «politisk økonomi» og institusjonelle aspekter ved internasjonal økonomi, og er for øyeblikket i ferd med å trappe opp aktiviteten på dette feltet.

Rundt to tredeler av driften er nå finansiert av eksterne prosjekter. Den viktigste finansieringskilden er Norges forskningsråd (NFR). I 2001 har seksjonen også hatt viktige prosjektaktiviteter for UD, NORAD samt organisasjonene i fiskerinæringen.

Seksjonen samarbeider i Norge med en rekke andre forskningsmiljøer, blant annet Universitetet i Oslo, BI, NHH/SNF, Universitetet i Tromsø og Christian Michelsens Institutt. Internasjonalt var det i 2001 samarbeid med institusjoner i USA, Kina samt en del europeiske land. I tillegg deltar medarbeiderne regelmessig på internasjonale forskningskonferanser.

Med unntak av ett doktorgradsprosjekt innenfor statsvitenskap har alle samfunnsøkonomisk bakgrunn. Seksjonen samarbeider også med for-

skere fra andre disipliner gjennom fellesprosjekter med andre institusjoner, samt innad på NUPI.

Seksjonens integritet og uavhengighet sikres gjennom langsiktige prosjekter og kompetanseutvikling. Tre av seksjonens medarbeidere har nå doktorgrad, og ytterligere fire er underveis i doktorgradsstudier. Den internasjonale publiseringen ved seksjonen har økt i 2001.

Virksomheten i 2001

Forskning

Global styring og politisk økonomi

Det er et mål for seksjonen å styrke forskningen om politisk økonomi og globale styringsutfordringer, som tidligere har fokusert på blant annet handelspolitikk, internasjonal korrupsjon og internasjonale forhandlinger.

- ▼ Arne Melchior gjorde i 2001 en forstudie knyttet til et større anlagt prosjekt om globale styringsutfordringer, initiert av Utenriksdepartementet. Forstudien (se egen omtale) ga en oversikt over sentrale internasjonale styringsutfordringer samt forslag om videre studier i prosjektet. NUPI har senere bidratt med studier av finansiell arkitektur (Melchior) samt internasjonal korrupsjon (Andvig) som del av dette prosjektet. Den videre utforming av UD's prosjekt er ved årsskiftet under avklaring, og NUPI håper å bidra ytterligere i neste fase av prosjektet.
- ▼ Innenfor samme temaområde ble det også initiert et mer langsiktig prosjekt (Maurseth, Melchior, Harstad), med støtte fra NFR for de neste tre årene. I tillegg kommer et prosjekt

for Maktutredningen (Melchior), der avslutningen er forskjøvet til 2002 for å kunne samordnes med de andre prosjektene på området.

- ▼ Også Henrik Wiigs doktorgradsprosjekt omfatter arbeid med internasjonale styringsproblemer, med vekt på hvordan inntektsfordeling i u-land påvirker holdningene til internasjonalt samarbeid. Under sitt studieopphold i Sussex har Wiig arbeidet videre med bidrag på dette felt.
- ▼ Et prosjekt om fiskerinæringens rammevilkår fokuserer også på internasjonale handelsforhandlinger, med noe aktivitet i 2001 (Harstad, p.t. Harvard University, Melchior).

Teknologi, vekst og multinasjonale selskaper
Næringsøkonomisk forskning var også i 2001 et av seksjonens hovedfelter, og medførte økt næringslivskontakt. Et viktig tema knyttet til globalisering er hvordan teknologi spres mellom ulike land. Hvis globalisering bidrar til at teknologien spres lettere, kan den også spille en rolle i å utjevne forskjeller mellom land. To doktorgradsprosje­kter fokuserer særlig på disse problemstillingene.

- ▼ Maurseths doktorgradsprosjekt, som ble avsluttet i 2001, viser at teknologi­overføring bidrar til økonomisk vekst, men at slik overføring begrenses av geografisk avstand så vel som nasjonale grenser, språkforskjeller og forskjeller i næringsstruktur.
- ▼ Grünfeldts doktorgradsprosjekt, som planlegges avsluttet våren 2002, fokuserer på hvordan multinasjonale selskaper bidrar til spredning av teknologi over landegrensene.

I 2001 ble den næringsøkonomiske forskningen også videreutviklet gjennom prosjekter som bidrar til en sterkere kontaktflate med næringslivet, og der bedriftenes egne erfaringer brukes som kunnskapsgrunnlag for næringsøkonomisk forskning. Dette skjer gjennom to bedriftsundersøkelser med fokus på internasjonalisering. Mens det i næringsøkonomisk forskning ofte benyttes grove og stiliserte mål på transaksjonskostnadene ved internasjonalisering, vil vi gjennom disse undersøkel­sene få mer spesifikk kunnskap om dette. Etter hvert som toll og formelle hindringer for handel og eksport blir mindre viktige, blir andre barrierer, for eksempel knyttet til språk, kultur og institusjoner, av større betydning. Ofte antas det at slike

Global styring

Det meste av forskningen om internasjonal økonomi ved NUPI dreier seg om virkningene av globalisering, for eksempel gjennom handel, investeringer, multinasjonale selskaper og teknologistrømmer. Det siste året har aktiviteten også fokusert sterkere på globale styringsproblemer og de globale institusjonene. NUPI fikk våren 2001 i oppdrag fra Utenriksdepartementet å lage en forstudie

til en større utredningsinnsats om global styring. Senere er to delstudier om «finans­iell arkitektur» og «internasjonal korupsjon» gjennomført i tilknytning til samme prosjekt. Et større prosjekt om hvordan globale institusjoner bør utformes i lys av interessekonflikter mellom nord og sør, er igangsatt med støtte fra NFR. NUPI vil på dette felt også bidra med en studie for Maktutredningen.

I forskning og debatt om globalisering fokuseres det ofte på hvordan globalisering begrenser nasjonale styringsmuligheter. På enkelte områder er det utvilsomt slik at globale markeder reduserer eller endrer handlingsrommet for nasjonal politikk. Et godt eksempel er finanssektoren, der liberalisering og mer markedsorientering i høy grad har blitt drevet frem av internasjonale kapitalstrøm-

mer. På mange områder deltar landene dessuten i internasjonalt samarbeid der det vedtas regler som begrenser handlingsrommet. Forestillingen om at nasjonale styringsmuligheter er kraftig redusert uten at noe annet er kommet isteden, er skjev fordi den ikke får med seg hvilke endringer som har skjedd på internasjonalt plan. Videre er det på noen områder slik at globaliseringen har ført

til *endret* nasjonal styring snarere enn *mindre* styring. NUPIs forstudie om global styring (Melchior: *Nation States, Global Markets and Inequality*) forsøker å gi en bred diagnose av hvilke utfordringer globaliseringen skaper på ulike felter, og hvilke endringer som har skjedd i de globale institusjonene som følge av dette.

Oppfatningen om at global konkurranse i allmennhet fører til et

hindringer for internasjonalisering blir redusert som følge av globalisering, men foreløpig har man begrenset kunnskap om dette. Gjennom de to undersøkelsene, knyttet til henholdsvis fiskerinæringen (Medin, Melchior, Aarseth) og IKT-næringen (Grünfeld, Maurseth, Melchior, Øi, i samarbeid med Hannemyr/UiO), ønsker NUPI å bidra på feltet.

- ▼ Norge er en av verdens største fiskerinasjoner, og betydningen av fiskeeksport har økt snarere enn avtatt. Næringen omfatter en rekke store eksportbedrifter, de største med eksport i milliardklassen til et femtittalls land. Disse bedriftene sitter på en unik oversikt over kostnader og hindringer for handel med ulike markeder, som undersøkelsen tar sikte på å systematisere.
- ▼ En tilsvarende undersøkelse ble mot slutten av 2002 påbegynt overfor norske IKT-bedrifter. IKT er ikke en klart definert og avgrenset næring, men omfatter et vidt spekter av aktiviteter med varierende økonomiske særtrekk. Under-

søkelsen vil kartlegge ulike segmenter og søke å oppnå kunnskap om utfordringer knyttet til internasjonalisering i disse. Prosjektet om IKT omfatter også arbeider om i hvilken grad IKT fører til økt produktivitet i og eksport fra andre næringer. Grünfelds arbeid støtter opp under annen IKT-forskning som tyder på at investeringer i IKT i OECD-landene til nå ikke har gitt så store gevinster som man skulle forvente («produktivitetssparadokset»).

- ▼ Parallelt med de næringsrettede prosjektene drives det også langsiktig forskning om betydningen av ulike typer transaksjonskostnader ved internasjonalisering. Medin la i 2001, som del av sitt doktorgradsprosjekt, frem nye teorieresultater om hvordan læring og faste kostnader ved eksport påvirker næringsstruktur og handel. Resultatene er presentert på internasjonale konferanser.

Utviklingsøkonomi og global fordeling

Feltet utviklingsøkonomi og global fordeling spenner fra forskning på geografiske næringsklynge-dannelser til barnearbeid og sur nedbør i Kina.

- ▼ Som en oppfølging av NUPIs studie av global ulikhet fra 2000 ble det i 2001 skrevet to artikler (Melchior, dels i samarbeid med Telle, SSB), som er publisert i internasjonale tidsskrifter.

«kappløp mot bunnen» der reguleringer og offentlige budsjetter blir bygd ned, er ifølge forstudien lite dekkende. På helse- og miljøområdet er det neppe blitt færre reguleringer på nasjonalt nivå, og dessuten er det inngått et stort antall internasjonale avtaler. På handelsområdet har WTO blitt reformert for å lage internasjonale regler på en rekke nye områder. På finansområdet er det nok riktig at

det var et globalt «styringsunderskudd» tidlig på 1990-tallet, men de siste årene har det skjedd en rask utvikling i retning av sterkere internasjonalt samarbeid for å fremme finansiell stabilitet. En mengde internasjonale kjørerregler er vedtatt, og tiltak overfor offshore-finans, hvitvasking av penger, korrupsjon og skatteparadis er under utvikling. Fattigdomsproblemer og forde-

ling er skjøvet høyt opp på agendaen til mange internasjonale organisasjoner.

Til tross for disse positive trekkene skaper globaliseringen en rekke utfordringer som til nå ikke er løst. Fri kapitalflyt ser ut til å vri skattleggingen vekk fra kapital, og dette kan skape et fordelingsdilemma: Det er ikke sikkert at de høytlønte ønsker å bære hele skattebyrden. På finansområdet er de tiltak som er

truffet, neppe tilstrekkelig for å hindre kriser av den typen vi har sett i Argentina. I WTO er det fortsatt uløste problemer på miljøområdet og mange andre felter. Innenfor miljø er noen problemer løst, mens andre vokser.

På de fleste områder er det slik at «sterk styring» ofte skaper en nord-sør-konflikt: Et godt eksempel er den såkalte TRIPS-avtalen om eiendomsrett til teknologi. Den-

ne er blant de mest «vellykkede» i den forstand at den skaper sterk styring, men også blant de mest utskjelte fordi noen anser at avtalen er til de rike landenes fordel. Globaliseringen byr derfor på nok av styringsutfordringer, og NUPI vil i årene som kommer bidra med forskning om hvordan de internasjonale organisasjonene best kan møte disse.

- ▼ Videre har Maurseth analysert betydningen av geografisk avstand for vekstforskjeller i verdensøkonomien. Resultatene viser at betydningen av geografiske «klynger» har økt over tid, med økte forskjeller mellom ulike grupper av utviklingsland.
- ▼ Wiig har i sitt doktorgradsprosjekt arbeidet med hvordan salg til eksterne markeder påvirker samarbeid og produktivitet i landbruket i Peru. En del forskning har argumentert for at internasjonalisering kan bryte ned tradisjonelle samarbeidsmønstre i landbruket, for eksempel om felles irrigasjon. Wiig har påvist at salg til ytre markeder også kan gi motiver for økt samarbeid om slike tiltak, og en empirisk undersøkelse om dette vil bli gjennomført i Peru i 2002.
- ▼ To av Andvigs arbeider om barnearbeid i Afrika ble i 2001 publisert av Verdensbanken. Han har forsket videre på området med fokus på hvordan aids-epidemien påvirker familiestruktur og omfanget av barnearbeid.
- ▼ På feltet korrupsjon i u-land ble det i 2001 publisert en oversiktsstudie (Andvig, i samarbeid med CMI), og seksjonen har bidratt til NORADs arbeid på området (Shrivastava). Shrivastavas doktorgradsprosjekt fokuserer på korrupsjon og bistand, og feltstudier i India og Bangladesh er nå igangsatt.
- ▼ Angell bidro også i 2001 til et større prosjekt om miljøproblemer i Kina, som NUPI gjennomfører i samarbeid med norske og kinesiske forskningsmiljøer. En viktig aktivitet i 2001 var å tilrettelegge for datainnsamling i prosjektet, blant annet i form av lokale målestasjoner. Flere besøk i Kina ble gjennomført, og det arbeides med en mulig videreutvikling av prosjektet i retning av samfunnsøkonomiske problemstillinger.

Forskning om Europa

Som følge av økt fokus på globaliseringen ble det i 2001 utført noe mindre forskning enn normalt om europeisk integrasjon. Seksjonens aktivitet på dette felt i 2001 omfattet

- ▼ et arbeid om korrupsjon i Øst-Europa (Andvig, fremlagt på en større konferanse i Budapest)
- ▼ en studie av forholdet mellom sentrum og periferi i russisk økonomi (Maurseth, i samarbeid med Russlandssenteret på NUPI)
- ▼ studier av hvordan EUs østutvidelse påvirker rammevilkårene for fiskerinæringen (Melchior).

Formidling

Seksjonen legger vekt på å bidra til offentlig debatt og gjennomføre prosjekter med et fokus på internasjonal politikk. Seksjonen har arbeidet for økt publisering i internasjonale tidsskrifter, og det er oppnådd gode resultater på dette felt i 2001 (Maurseth, Medin, Melchior). I tillegg til fokuset på akademisk publisering er seksjonen bredt involvert i andre typer formidling. Gjennomsnittlig holdt medarbeiderne ved seksjonen i 2001 4–5 foredrag, var 2–3 ganger i mediene, la frem forskningsarbeider på vitenskapelige konferanser to ganger, foreleste et par ganger ved undervisningsinstitusjoner, hadde et par referee-oppgaver for nasjonale og internasjonale tidsskrifter og skrev en populærvitenskapelig artikkel. I tillegg kommer noe veiledning på hovedfags- og doktorgradsnivå. En god del av den mer populariserte formidlingen skjer innenlands, men noen av medarbeiderne var i 2001 også involvert i foredrag og undervisning utenlands. Dessuten opptrer seksjonens ansatte med jevne mellomrom i nyhetsmediene. Ikke minst NUPIs studie av global ulikhet fra 2000 fikk også i 2001 en god del oppmerksomhet, blant annet i internasjonale forskningsmiljøer.

Leder	Arne Melchior
Medarbeidere	Jens Chr. Andvig, Valter Angell, Leo Andreas Grünfeld, Per Botolf Maurseth, Hege Medin, Amit Shrivastava, Henrik Wiig, Vibeke Øi, Elisabeth Aarseth
Studentstipendiater	Anders Karthum Hansen, Elisabeth Aarseth
Sivilarbeidere	Andreas Bjørnebye, Kai Leitemo

Senter for Russlandsstudier

De endrede forutsetningene for europeisk utenriks- og sikkerhetspolitikk og de økte kontaktene mellom Russland og Norge etter den kalde krigen har ført til et økt behov i Norge for innsikt og kompetanse på Russland og russiske forhold. Som en følge av dette tok Forsvarsdepartementet og Utenriksdepartementet i 1995 initiativ til opprettelsen av Senter for Russlandsstudier, NUPI. Senteret representerer i dag det største enkeltstående miljøet for russlandsforskning i Norge (pr. 1. desember hadde senteret 12 medarbeidere) og er i all hovedsak eksternt finansiert. Senteret prioriterer langsiktig kompetanseoppbygging (tre av medarbeiderne arbeider med doktorgradsprosjekter) og tverrfaglig tilnærming (statsvitenskap, historie, sosialantropologi og juss – på lengre sikt er det en målsetning også å inkludere økonomisk ekspertise).

For øvrig legges det opp til kompetanseoppbygging gjennom nettverksbygging nasjonalt og internasjonalt. I 2001 etablerte senteret i samarbeid med Anton Steen (UiO) et nettverk for russlandsforskere i Oslo-regionen. Senteret har i flere år hatt et institusjonalsert samarbeid med FNI og er nå halvveis i et treårig samarbeidsprosjekt med fokus på russisk nordpolitikk. Et toårig samarbeidsprosjekt med Moskva høyskole for samfunnsvitenskap og økonomi ble igangsatt i 2001. Senteret deltar også i to ulike nordiske nettverk for russlandsforskning samt to nordisk-russiske nettverksprosjekter. Som et ledd i nettverksbyggingen har en russisk og en latvisk gjesteforsker hatt opphold ved senteret i løpet av 2001.

Forskningen ved Senter for Russlandsstudier faller i hovedsak innenfor tre kjerneområder. Dette er russisk sikkerhets- og utenrikspolitikk, institusjonalisering og konsolidering av Den russiske føderasjon, og sentrum–periferi-relasjoner i Den russiske føderasjon.

Virksomheten i 2001

Forskning

Russisk sikkerhets- og utenrikspolitikk

Forskning på russisk sikkerhets- og utenrikspolitikk har vært et hovedsatsningsområde. Senteret søker å bygge opp kompetanse på russisk utenrikspolitikk generelt og utviklingen av de bilaterale relasjonene mellom Norge og Russland spesielt.

- ▼ Jakub M. Godzimirski har jobbet med utviklingen av det doktrinmessige grunnlaget for russisk sikkerhetspolitikk, et arbeid som bl.a. har resultert i en artikkel om russiske nasjonale sikkerhetskonsepter, “Russian National Security Concepts 1997 and 2000: A Comparative Analysis” (publisert i *European Security*).
- ▼ Et annet aktuelt tema innenfor dette feltet er forholdet mellom Russland og et ekspanderende NATO. Jakub M. Godzimirski har i den forbindelse ferdigstilt bokmanuset *Russia and the New NATO. Lessons of the Past, Scenarios for the Future*.
- ▼ Sentral-Asia og Kaukasus har i løpet av 2001 inntatt en mer sentral plass i internasjonal politikk. Senterets tidligere militærstipendiat Jørn Buø har publisert NUPI-rapporten *Keeping the Peace Together? Joint Russian–Western Peace Operations in the Commonwealth of Independent States*.
- ▼ I tillegg har det blitt satt i gang et treårig postdoc-prosjekt om koordineringen av internasjonal bistand til denne regionen. Prosjektet, *Global Governance in the Southern Tier*, gjennomføres av Indra N. Øverland.

- ▼ I tilknytning til nordområdeproblematikken kan det nevnes at Senter for Russlandsstudier i februar 2001 sto som vertskap for den årlige konferansen til forskernettverket “Northwest Russia and the Nordic Area”.

Institusjonalisering og konsolidering av Den russiske føderasjon

Det andre hovedsatsningsområdet er knyttet til konsolideringen av Den russiske føderasjon etter 1991 og utviklingen av demokratiske institusjoner. Til tross for at hovedtrekkene nå er på plass, er det fortsatt mye upløyd mark på forskningsområdet. Senterets prosjekter har vært knyttet til tre områder: institusjonsbygging, juridisk reform og partiutvikling.

- ▼ For å styrke senterets kompetanse på transisjonsprosessen har det blitt satt i gang to doktorgradsprosjekter. Geir Flikke skriver

en avhandling om etableringen av demokrati-bevegelsen i Russland, *Collective Self-Disruption: The Russian Democratic Movement 1988–1992*.

- ▼ Det andre doktorgradsprosjektet er Louis Skyners *Political Conflict and Legal Uncertainty. The Privatisation of Land Ownership in Russia*. Dette prosjektet tar for seg politiske og juridiske problemer med å innføre privat eiendomsrett til jord i Russland. Et resultat av dette er en artikkel med samme tittel som ble publisert i november-utgaven av *Europe-Asia Studies*.
- ▼ Et eksempel på et mer anvendt prosjekt som faller innenfor kategorien transisjonsstudier, er Brynjulf Risnes og Louis Skyners rapport *Næringsvirksomhet i Russland – rettslige rammebetingelser*. Rapporten gir en første-hånds innføring i lovverket som regulerer utenlandske investeringer i Russland.

Nordvest-Russland vs. Moskva: Sentrum–periferi-relasjoner i dagens Russland

Striden mellom president og parlament, mellom demokrater og kommunister og mellom tilhengere og motstandere av økonomisk reform har preget nyhetsbildet fra Russland det siste tiåret. En like viktig, men langt mindre kjent konflikt-dimensjon er utviklingen av relasjonene mellom Moskva og Russlands mangslungne regioner. Tiden da man kunne analysere russisk politikk ut fra hvem som sto ved siden av hvem på toppen av Lenin-mausoleet, er forlengst over. Dagens analytikere må se videre, selv utover Moskvas berømte Hagering, for å forstå

russisk politikk.

En gruppe forskere fra NUPI og Fridtjof Nansens Institutt har i et treårig, NFR-finansiert prosjekt sett nærmere på utviklingen av forholdet mellom Moskva og de norske nærområdene, det vil si den russiske delen av Barentsregionen (Murmansk og Arkhangelsk fylker, republikken Karelia og Nenets autonome krets). Prosjektet tar utgangspunkt i en tverrfaglig tilnærming til studiet av forholdet mellom Moskva og Nordvest-Russland og dekker juridiske, politiske og økonomiske aspekter ved sentrum–periferi-relasjonene samt

case-studier av fiskeri-, olje- og gass- og forsvarssektoren. Resultatene av prosjektet er presentert i boken *Centre–Periphery Relations in Russia. The Case of the Northwestern Regions* (Geir Hønneland & Helge Blakkisrud (eds.) (2001) Aldershot: Ashgate).

Siden en føderasjon alltid er et slags kompromiss mellom enhet og mangfold – mellom sentripetale og sentrifugale krefter – vil den føderale strukturen alltid være åpen for en reforhandling av maktbalansen. Nesten ti år etter oppløsningen av Sovjetunionen foregår det fortsatt en dragkamp

om utformingen av Russlands føderale struktur. Fra Boris Jeltsin i 1990 ga startskuddet for en desentralisering ved å oppfordre regionene til «å ta så mye suverenitet som de var i stand til å svelge», har den russiske staten gjennomgått en regionaliseringsprosess som er unik i russisk historie.

Når det gjelder de fire regionene prosjektet omhandler, var Karelia og Nenets blant de første regionene som kastet seg på det som i ettertid har blitt kjent som «Suverenitetsparaden» (Karelia var for eksempel tidligere ute med en suverenitetserklæring enn

Sentrum–periferi-relasjoner i Den russiske føderasjon

Det tredje satsningsområdet er forskning på utviklingen av sentrum–periferi-relasjonene i Den russiske føderasjon etter 1991. Årsaken til at dette området er blitt prioritert, er at regionene i dag for første gang fremstår som en maktfaktor i russisk kontekst og at det av den grunn er viktig å bygge opp kompetanse på dette området.

- ▼ Også dette satsningsområdet følges opp gjennom et eget doktorgradsprosjekt, Helge Blakkisruds *Towards a Federal Russia? The Development of Russian Federalism since 1991*, som tar for seg diskusjonen rundt utformingen av den føderale strukturen.
- ▼ Et viktig bidrag innenfor sentrum–periferi-studiene var publiseringen av boken *Centre–Periphery Relations in Russia. The Case of the Northwestern Regions* (Aldershot: Ashgate). Boken er et resultat av et flerårig samarbeids-

prosjekt mellom forskere fra FFI og NUPI. Bidragsyttere fra NUPIs side var Helge Blakkisrud, Brynjulf Risnes og Per Botolf Maurseth. Det institusjonelle samarbeidet videreføres gjennom et treårig SIP om russisk nordpolitikk.

- ▼ Et annet forskningsprosjekt med fokus på de norske nærområdene var Helge Blakkisruds studie av forholdet mellom Arkhangelsk fylke og Nenets autonome krets. Prosjektet resulterte i bokkapittelet “Federal Reform and Intraperipheral Conflict: The Case of Nenets Autonomous Okrug” (i Tery D. Clark & Daniel R. Kempton (eds.) *Unity or Separation*, Westport: Praeger).
- ▼ Et treårig samarbeidsprosjekt mellom NUPI og Institutt for humanistisk og politisk forskning (IGPI), Moskva, ble sluttført med rapporten *Moscow vs. the Regions*, redigert av Brynjulf Risnes og Louis Skyner.

republikker som Tsjetsjenia og Tatarstan). Hvis man ser 1990-tallet under ett, har likevel ikke de nordvestrussiske regionene vært blant dem som satte agendaen for utviklingen av russiske sentrum–periferi-relasjoner.

Det er flere grunner til dette. For det første var det etniske argumentet som Karelia og Nenets benyttet under «Suverenitetsparaden», ikke særlig overbevisende. I begge regionene utgjør titulærnasjonen bare knappe 10% av den samlede befolkningen. I Nenets var det i tillegg etniske russere som frontet kravene i et spill hvor

etnisk basert selvstyre ble et vikarierende motiv for å oppnå større kontroll over lokale olje- og gassressurser.

En kanskje enda viktigere grunn til at Nordvest-Russland ikke sto på barrikadene for økt selvstyre, var at de økonomiske argumentene for desentralisering som hadde blitt lansert på begynnelsen av 1990-tallet, viste seg å være basert på en for optimistisk vurdering av egne økonomiske evner. Desentraliseringen av sovjetøkonomien var ikke den vidundermedisinen de regionale ledere hadde trodd. Med et visst unntak for Mur-

mansk var Nordvest-Russland fortsatt avhengig av statlige subsidier for å holde hjulene i gang. Og til tross for at enkelte råvareprodusenter kunne vise til en positiv utvikling, var økonomien i sin helhet anstrengt og regionen preget av fraflytting.

De grunnleggende elementene i det juridiske rammeverket kom på plass i løpet av Jeltins første presidentperiode (1991–95). Det politisk-administrative rammeverket forble derimot svakt gjennom hele 1990-tallet. Dette skyldtes i første rekke Jeltins forkjærlighet for å utforme politikken

utenfor de formelle strukturene. Jeltins stil var preget av en ad hoc, uformell og personbasert tilnærming til sentrum–periferi-relasjonene. Med skiftet av president har det også skjedd en endring i hvordan Kreml håndterer forholdet til regionene. Etter et tiår hvor desentraliseringen i stor grad har vært styrt av regionene, ser det nå ut til at Moskva er i ferd med å innføre større grad av sentral kontroll og koordinering. Denne utviklingen synes – i det minste på kort sikt – å passe de nordvestrussiske regionene: Selv om de har et potensial som *gate-*

way-regioner i forhold til de nordiske land, har de så langt i større grad valgt å vektlegge sin geografiske plassering som periferi i sine relasjoner med Moskva for derigjennom å oppnå økonomisk støtte.

Formidling

En viktig målsetning for senteret er å informere norsk offentlighet om politisk og samfunnsmessig utvikling i Russland. Informasjonsstrategien har vært tredelt.

Informasjon via Internett

Senterets medarbeidere har bygd opp en omfattende database med nyheter og bakgrunnsstoff om Russland. Databasen har siden 1996 vært tilgjengelig på Internett (<http://www.nupi.no/russland/russland.htm>). Basen har etterhvert blitt anerkjent som en viktig kilde til informasjon om Russland og har vunnet flere priser. Senteret har også nylig blitt kontaktet av OECD med tanke på et samarbeid om å legge ut deler av organisasjonens bakgrunnsstoff om Russland i tilknytning til databasen. Senteret har dessuten også utgitt et månedlig nyhetsbrev på Internett, *Russland i dag*.

Konferanser, seminarer og foredragsvirksomhet

Senteret avholder jevnlig konferanser og seminarer med ledende internasjonale forskere. I 2001 har senteret organisert fire større konferanser med internasjonal deltakelse:

- ▼ *Northwest Russia*, 16. februar i samarbeid med Nordic Network on Northwest Russia
- ▼ *Belarus Between East and West. The 2001 Presidential Elections and the Prospects for Democracy*, 10.–11. mai i samarbeid med den norske og svenske Helsingforskomité
- ▼ *The Russian Federation – Ten Years of Statehood: What Now?*, 23.–24. august i samarbeid med FFI
- ▼ *Belarus – What Now?*, 30. november i samarbeid med Den norske Helsingforskomité og Stiftelsen Menneskerettighetshuset.

Av mindre seminarer kan vi trekke frem møter med bl.a. Kasakhstans president Nursultan Nazarbajev, det russiske kommunistpartiets leder, Gennadij Ziuganov, og den russiske filosofen Grigorij Pomerants. Senterets medarbeidere benyttes dessuten hyppig som forelesere ved universiteter, høyskoler og andre utdanningsinstitusjoner (herunder Forsvarets skole i etterretning og sikkerhet – FSES – og Forsvarets stabsskole).

Publikasjoner og mediekontakt

Senteret vektlegger internasjonal publisering. Forskingen ved senteret har i 2001 resultert i artikler i norske og internasjonale tidsskrifter, bøker, rapporter og artikkelsamlinger. Senteret har dessuten siden 1998 hatt redaktøransvar for *Nordisk Østforum*, Nordens ledende tidsskrift på Øst-Europa-forskning.

Det legges vekt på å delta aktivt i den offentlige debatt om Russland i norske massemedier, og senterets medarbeidere blir i stigende grad brukt til å kommentere utviklingen i Russland (også av internasjonal presse).

Leder Helge Blakkisrud

Medarbeidere Geir Flikke, Jakub M. Godzimirski, Brynjulf Risnes, Louis Skyner, Andris Spruds, Jana Sverdljuk, Indra Øverland

Studentstipendiater Jorunn Anette Brandvoll, Heidi Furustøl, Morten Jeppesen, Kristine Offerdal

Sivilarbeidere Aleksander Tymczuk, Indra Øverland

Seksjonen for utviklingsstudier

Seksjonen for utviklingsstudier fokuserer på utviklingsspørsmål i sør og deres betydning for norsk utenrikspolitikk. Forskningen er konsentrert om to delvis overlappende temaer. Dette er

- ▼ bistand
- ▼ forholdet stat–samfunn (herunder godt styresett/sivilt samfunn).

Siktemålet er å generere ny kunnskap og gjøre tilgjengelig eksisterende innsikt om internasjonale aspekter ved utviklingsprosesser generelt, om nord–sør-relasjoner og bistandspolitikk, og om politiske og økonomiske prosesser i sør med spesiell referanse til demokratiseringsprosesser og etniske konflikter. Seksjonen utfører også landstudier og risikoanalyser i forbindelse med offentlige og private engasjementer i sør.

Med sikte på å fremme dette målet samarbeider NUPI innenfor norske og internasjonale nettverk. Internasjonalt arbeider NUPI i første rekke gjennom European Association for Development Research and Training Institutes (EADI) – et nettverk der over 200 institutter for utviklingsforskning inngår. EADI samarbeider med tilsvarende regionale organisasjoner i sør. NUPI utgir *Forum for Development Studies* i samarbeid med Norsk Forening for Utviklingsforskning (NFU) med finansiell støtte fra Norges forskningsråd (NFR).

En betydelig del av forskningen innenfor seksjonen er eksternt finansiert, i første rekke av NFR, Utenriksdepartementet, NORAD og Statoil, i tillegg til enkelte utenlandske kilder (fra utenriksdepartementet i Nederland og fra Verdensbanken i 2001). Virksomheten innenfor seksjonen er flerfaglig (statsvitenskap, sosialantropologi, etnologi).

Virksomheten i 2001

Forskning

Utviklingsseksjonen har i 2001 arbeidet videre med å utvikle den strategiske satsningen på feltene bistandsanalyse og problemfeltet godt styresett/sivilt samfunn. Mye av arbeidet i så måte har dreid seg om samarbeid utover seksjonens grenser, både med andre institusjoner, som NORAD og UD, og med andre avdelinger på NUPI, spesielt forskere ved FN-programmet og Training for Peace.

Bistand

Problemstillinger knyttet til norsk og internasjonal bistandspolitikk har vært et sentralt forskningsfelt for seksjonen i løpet av året.

- ▼ Et viktig tiltak i denne sammenhengen har vært Olav Stokkes flerårige prosjekt om FNs bistandsvirksomhet. Dette prosjektet – *International Development Assistance: the United Nations' Contribution* – inngår i det større programmet UNIHP – *United Nations' Intellectual History Project*. Stokke vil stå for det norske bidraget til programmet, som skal kunne ut i en monografi som vil bli publisert av Indiana University Press i 2004. Tiltaket ble i 2001 presentert på workshops i regi av NFR og UNIHP. Prosjektet er støttet av NFR.
- ▼ Stokke har dessuten videreført sitt arbeid om koherens i utviklingspolitikk. En monografi med arbeidstitel *The Dilemmas of Policy Coherence: Aspirations and Realities in Norway's Policies Towards Developing Countries* er under utarbeidelse og vil sannsynligvis ferdigstilles i løpet av 2002.

- ▼ Endelig har Stokke, i samarbeid med Paul Hoebink ved Catholic University of Nijmegen (Nederland), startet opp et nytt bokprosjekt under tittelen *Perspectives on European Development Assistance*. Dette vil bli en videreføring av et verk som Stokke redigerte i 1984 og vil analysere nye trender i bistandspolitikken på 1990-tallet og videre i 14 europeiske land. Prosjektet organiseres i regi av EADIs arbeidsgruppe om *Aid Policy and Performance*, som Stokke leder, og er støttet av utenriksdepartementet i Nederland.
- ▼ Axel Borchgrevink har også hovedsakelig arbeidet med bistandsanalyse. Et prosjekt dreier seg om bruk av bistand for å fremme fred og forsoning i konfliktsituasjoner, med fokus på krigen mellom Etiopia og Eritrea. Dette prosjektet ble utviklet gjennom året i samarbeid med UD og NORAD, og vil starte opp i 2002 som et samarbeidsprosjekt med etiopiske forskere. Hovedfokus vil være på relasjonen Norge–Etiopia og effektene av bistandskondisjonalitet.
- ▼ Borchgrevink har tidligere forsket på bistand til landbruksutvikling og effekter av denne i

form av fattigdomsreduksjon. Dette munnet ut i to tidsskriftartikler i tilknytning til temaet i 2001. Det har dessuten vært ført samtaler med NORAD om en konkret studie om dette temaet i tilknytning til Tanzania, noe som eventuelt vil bli videreført i 2002.

- ▼ Videre har Borchgrevink arbeidet med utviklingen av et system for deltakende monitorering og evaluering av prosjekter rettet mot urfolk. Dette er et oppdrag på vegne av Verdensbanken og baserer seg på studier av utviklingsprosjekter for urfolk som Banken støtter i Ecuador og Bolivia. Prosjektet startet opp i første halvdel av 2001 og forventes avsluttet innen utgangen av 2002. Borchgrevink har også arbeidet med urfolksrettet bistand i regi av NORAD, gjennom evalueringen av et helsetiltak for en indianergruppe i Brasil.

Stat – samfunn/godt styresett – det sivile samfunn

- ▼ Hovedtyngden av Stein Sundstøl Eriksens forskning har konsentrert seg om staten i utviklingsland. Dette arbeidet har resultert i flere tidsskriftartikler om demokratisering og

Stat og samfunn i Afrika

En viktig gren innenfor utviklingsforskningen legger sterkt fokus på forholdet mellom staten og samfunnet. Staten og samfunnet betraktes som konstituert ved hverandre. I stedet for å forutsette at staten og samfunnet eksisterer uavhengig av og klart avgrenset fra hverandre, fokuseres det på hvordan grensen mellom staten og samfunnet er en effekt av relasjonen mellom dem. For å

forstå statens karakter må man derfor analysere hvordan grensen mellom stat og samfunn produseres eller ikke produseres.

Dette er tema for rapporten *The State in Africa: Theoretical Perspectives and Empirical Cases*, ført i pennen av Stein Sundstøl Eriksen. Her gjennomgår han utviklingen av den afrikanske staten. Rapporten legger samtidig et teoretisk grunnlag for

den forskningen NUPIs utviklingsseksjon vil drive om «Staten i sør» i årene fremover.

Denne rapporten har først og fremst et teoretisk siktemål. Først presenteres noen generelle teoretiske perspektiver på den moderne staten, som kan anvendes på både afrikanske stater og andre moderne stater. Denne gjennomgangen munner ut i en redegjørelse for det Eriksen kaller et relasjonelt per-

spektiv på staten. Til slutt i denne delen identifiseres noen sentrale dimensjoner ved den moderne statens relasjoner til samfunnet. Disse dimensjonene brukes som grunnlag for de empiriske beskrivelsene nedenfor.

I den neste delen diskuteres ulike teorier om staten i Afrika. Eriksen diskuterer fire teoretiske tilnærminger (liberale teorier om stat og sivilsamfunn, «kulturalis-

relasjonene mellom stat og samfunn i Afrika. På oppdrag for Training for Peace har han også gjort en mer generell utredning om staten i Afrika, bygd både på empiriske observasjoner og teoretiske betraktninger. På mange måter legger dette arbeidet grunnen for prosjektet han vil starte opp i 2002, med støtte fra NFR. Dette fokuserer på Kongo-konflikten og analyserer denne ut fra et fokus på statsbyggingsprosesser i de involverte landene.

- ▼ Videre har Eriksen arbeidet med slike problemstillinger på oppdrag for NORAD i forbindelse med en gjennomgang av et bistandsprosjekt i Sør-Afrika rettet mot kapasitetsoppbygging innen lokale myndighetsstrukturer. Dette engasjementet startet i 2001, men tanken er at Eriksen skal følge utviklingen i denne prosessen gjennom flere år.
- ▼ Eriksen har dessuten arbeidet med vitenskapsteoretiske grunnlagsproblemer, både i form av flere artikler om konstruktivisme og gjennom deltakelse i redaksjonen for det filosofiske tidsskriftet *Agora*.
- ▼ Kari Karamé har hatt Midtøsten som et hovedforskningsfelt. Spesielt har hun fulgt den interne utviklingen i Libanon, Syria og Jordan, med særlig vekt på forholdet til fredsprosessen med Israel. Et annet fokus har vært på Libanon, med særlig vekt på forholdene i området der den norske FN-kontingenten oppholdt seg, og effektene dette langvarige engasjementet har hatt på lokalsamfunnene. En omfattende formidlingsvirksomhet har vært drevet i tilknytning til dette prosjektet. I etterkant av 11. september 2001 har Karamé fokusert spesielt på hvordan kampen mot terrorismen fortoner seg sett fra arabiske land, og blant annet skrevet en rapport for Statoil om dette emnet.
- ▼ Karamé har også arbeidet med et bredere prosjekt om kjønnsperspektivet i analyse av konflikter i ulike faser, ved NUPI hovedsakelig i samarbeid med Torunn Tryggestad ved SIP II. Prosjektet resulterte blant annet i en konferanse i Oslo i januar 2001 med tittelen *Gender Relations in Post-Conflict Transitions*. Konferansen, som ble arrangert i samarbeid med Fafo og med finansiering fra UD, munnet

tiske» teorier, teorier om den patrimoniale staten og teorier basert på politisk økonomi), og fremhever hva han oppfatter som de ulike teoriernes sterke og svake sider. Han argumenterer for at teorier basert på politisk økonomi representerer den beste tilnærmingen til å forstå den afrikanske staten, samtidig som både teorien om patrimonialisme og den kulturalistiske har viktige

innsikter som kan ivaretas innenfor et overordnet politisk-økonomisk perspektiv. Den liberale teorien om stat-samfunnrelasjoner, som har vært fremtredende på 1990-tallet, kan derimot i liten grad bidra til forståelse av den afrikanske staten. Samtidig har dette perspektivet hatt stor innflytelse på de politiske aktørene og er derfor viktig som empiri selv om det ikke er særlig nyttig som teori.

Den tredje delen av rapporten er en summarisk beskrivelse av fire afrikanske stater – Kongo, Ghana, Tanzania og Zimbabwe. Her anvendes de idealtypiske dimensjonene som ble identifisert i den første delen, for å identifisere noen nøkkelaspekter ved den politiske utviklingen i disse landene etter frigjøringen.

Til slutt, i konklusjonen, vender Eriksen tilbake til idealtypen og diskuterer hver

dimensjon i lys av den empiriske gjennomgangen. Hovedkonklusjonen er at den afrikanske staten på alle de grunnleggende dimensjonene skiller seg klart fra den idealtypiske moderne staten. Statsbyggingen er med andre ord aldri blitt fullført i Afrika. Dette er en viktig grunn til at afrikanske staters politiske og økonomiske utvikling har svart til forventningene. For det første er det klart at

økonomisk utvikling forutsetter et rimelig effektivt statsapparat, med voldsmonopol, et fungerende lovverk og evne til å stå for utbygging av infrastruktur og utdanning. For det andre kan heller ikke demokratiet fungere uten robuste politiske institusjoner, med evne til å gjennomføre demokratisk fattede beslutninger. Svake politiske institusjoner betyr derfor svake demokratier.

ut i en egen rapport. Karamé har i tillegg publisert flere artikler om temaet og holdt innlegg i ulike sammenhenger, blant annet på ministermøtet i «Human Security Network» i Jordan i mai, og under et internasjonalt seminar i regi av Europarådet i Strasbourg i september.

- ▼ På oppdrag fra UD har Karamé også arbeidet med flyktningproblematikk i et kjønns-perspektiv. Dette er et samarbeidstiltak med PRIO og Norsk Flyktingeråd og munnet ut i en konferanse i januar 2002.
- ▼ Yael Nilsen var tilknyttet seksjonen som doktorgradsstipendiat i første halvår av 2001. Hun arbeidet med israelske identitets-konstruksjoner i tilknytning til freds-prosessen, med et spesielt fokus på hvordan stedet Tel Aviv kan ses som å representere en sekulær israelsk identitet.
- ▼ To studentstipendiater/vitenskapelige assistenter var også tilknyttet seksjonen i 2001: Dag Myrvold arbeidet med en oppgave om palestinske flyktninger i Libanon, og Gudrun Bertinussen skrev oppgave om palestinske kvinner i Gaza samtidig som hun bidro på gender-prosjektet.

Formidling

Forum for Development Studies, som Stokke redigerer, er et viktig element i seksjonens formidlingsvirksomhet. Eriksen har også deltatt i redaksjonen, som bokmeldingsredaktør.

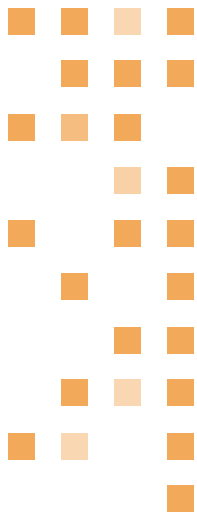
I tillegg til ulike mindre seminarer har seksjonen vært involvert i flere større arrangementer. Konferansen *Gender Relations in Post-Conflict Transitions* (med Fafo som medarrangør og finansiering fra UD) ble avholdt i januar 2001. Det har ellers vært arbeidet med forberedelsene til to konferanser som skulle gå av stabelen på nyåret 2002: *Improving the Security of Refugee and Displaced Women* (sammen med PRIO) og *Ethiopia–Eritrea: How to move from a solution of the border conflict towards sustainable peace by addressing the underlying issues? How can the international society contribute?* Begge disse konferansene var finansiert av UD.

Seksjonen har også drevet en utstrakt formidlingsvirksomhet gjennom publisering: Fem artikler i internasjonale tidsskrifter, tre internasjonale bokkapitler, to artikler i norske tidsskrifter, fire rapporter, to tidsskriftledere og en avisartikkel er kommet på trykk i løpet av året.

Ellers holdes jevnlig foredrag og forelesninger i ulike sammenhenger. Eriksen har forelest på Institutt for statsvitenskap, Karamé ved en rekke forskjellige undervisningsinstitusjoner, blant annet Høgskolen i Buskerud, FOKIV, Midtøsten-studiet ved Universitetet i Oslo, og Borchgrevink ved Senter for utvikling og miljø. Til sammen har det vært presentert seks paper på internasjonale konferanser. Flere av seksjonens medlemmer har også figurert i radio og aviser.

Leder	Axel Borchgrevink
Medarbeidere	Stein Sundstøl Eriksen, Marianne Heiberg, Kari Karamé, Yael Nilsen, Olav Stokke
Studentstipendiater	Gudrun Bertinussen, Dag Myrvold

Prosjektgruppen for studier av Den persiske gulf

I 2001 etablerte NUPI etter anbefaling fra Norges forskningsråd en egen enhet for spørsmål vedrørende samarbeid og konflikt i området rundt Persiabukta. I første omgang har enheten en tre-årig bevilgning.

NUPIs forskning på kjerneområdene i regionen gjøres av Daniel Heradstveit og Reidar Visser. I tillegg kommer instituttets kompetanse på tilgrensende tematiske og geografiske områder. NUPI

har i mange år gjort landstudier av islamistiske bevegelsers rolle i en rekke land i Midtøsten, og den pågående dragkampen mellom sekularisme og islamisme i Kaukasus har en dimensjon der Russlandssenteret kan bidra med kompetanse. NUPIs studier av det internasjonale sanksjonsregimet mot Irak er eksempel på andre spørsmål som tangerer og samspiller med arbeidet ved enheten.

Demokrati, olje og utenlandsk kapital i Aserbajdsjan

Den oljerike Kaukasus-staten Aserbajdsjan står ved et veivalg. Er det mulig å utvikle et regime basert på demokrati og menneskerettigheter, eller vil oljeforekomstene indirekte føre til mer korrupsjon og mindre demokratisk fordeling av godene? Vestlige – herunder norske – oljeselskaper har et ansvar for å se til at deres virksomhet i Aserbajdsjan ikke bidrar til å befeste og kanskje til og med forsterke den paralyserende korrupsjonskulturen.

Dette er tema for boken *Democracy and Oil, The Case of Azerbaijan*, som NUPI-forskeren professor Daniel Heradstveit i

2001 ga ut i serien *Caucasian Studies* på Reichert Verlag Wiesbaden.

Olje er Aserbajdsjans hovedinntektskilde. Den måten oljeinntektene blir brukt på, vil helt klart påvirke forekomsten av korrupsjon – samtidig som gjennomgripende korrupsjon selvsagt ikke er forenlig med demokratiutvikling. Den økonomisk slagkraftige vestlige oljebransjens holdninger til korrupsjonen i Aserbajdsjan har derfor avgjørende betydning for demokratiutviklingen i landet.

Gjennom dybdeintervjuer med 20 ledende opposisjonspolitikere i Aserbajdsjan har Heradstveit skaffet seg innsikt i den

opposisjonelle elitens oppfatning av den vestlige oljeindustrien og måten den opererer på i landet. Selv om intervjuene gir uttrykk for tildels subjektive oppfatninger, er oppfatningene i seg selv fakta som vestlige oljeselskaper bør forholde seg til, mener forfatteren.

Studien viser blant annet hvor lett det er nesten uforvarende å bli trukket inn i nettet av korrupsjon – og om man befinner seg i randsonen først, er det ingen garanti for at man ikke snart er del av hele korrupsjonskulturen.

Boken avslører et vidt spenn av oppfatninger om forholdet mellom korrupsjon, utenlandsk kapital og

demokrati i Aserbajdsjan. Noen av informantene prøver å bagatellisere fenomenet og relatere det til aserbajdsjansk historie på en slik måte at det fremstilles som normalt, naturlig eller under enhver omstendighet unngåelig.

Men korrupsjon blir også utsatt for skarp fordømmelse. Alt i alt avdekker Heradstveits studie en økende uro i Aserbajdsjan over at den forventede oljevelstanden kan bli sløst vekk av en liten og korrupt maktelite som primært vil sørge for ytterligere å befeste sin egen posisjon. Erfaringene fra mange andre oljestater er heller ikke egnet til å berolige i så måte.

Bildet er likevel ikke entydig negativt. Håpet om å få utryddet korrupsjonskulturen i landet ligger i å styrke det sivile samfunn. Det er derfor oppmuntrende å se at landet har en aktiv politisk opposisjon som ønsker en demokratisk utvikling, skriver Heradstveit. For oljeindustrien er det dermed en stor utfordring å stimulere disse kreftene. Passivitet vil bare påføre bransjen en rekke etiske dilemmaer, og den risikerer å ende opp som indirekte støttespillere for en korrupt elite som neppe kommer til å forvalte «folkets gull», oljen, på en ansvarlig måte.

Informasjonsavdelingen og formidlingen ved NUPI

Bakgrunn

Informasjon er ett av NUPIs to hovedformål. Siden NUPI ble etablert i 1959, har instituttet hatt en todelt formålsparagraf. NUPI er ikke bare et forskningsinstitutt, men et institutt med et særlig nasjonalt ansvar for å formidle forskningsresultater og forskningsbasert informasjon både til andre forskergrupper og til allmennheten for øvrig.

Forskerstaben ved NUPI har følgelig et eget ansvar for å formidle sin forskning, blant annet gjennom publisering, mediedeltakelse, seminar deltakelse, undervisning og veiledning ved universiteter og høyskoler.

Informasjonsavdelingens virksomhet er både en integrert del av forskningsvirksomheten ved NUPI og en selvstendig virksomhet. Informasjonsavdelingen støtter opp om forskningsaktiviteten, men tar også initiativ til og utfører egne tiltak i skjæringspunktet mellom forskning og informasjon. Informasjonsavdelingen forestår NUPIs forlagsvirksomhet, seminarproduksjon, bibliotek tjenester, mediekontakt og skolerettede virksomhet. Det er informasjonsavdelingen som designer, produserer, publiserer og vedlikeholder NUPIs nettsted.

NUPI har status som nasjonalt knutepunkt for publisering i tidsskrifter. At det mot slutten av 2001 også ble gjort avtale om å innlemme det tidligere universitetsforlagseide tidsskriftet *Nordisk Østforum* i NUPIs portefølje, er med på å bekrefte denne posisjonen.

Virksomheten i 2001

Medie- og samfunnskontakt

NUPIs forskere var i 2001 som i tidligere år godt synlige i avisenes og etermedienes utenriksdekning, til dels også utenfor landets grenser. Ikke minst satte NUPI sitt preg på debatten i tiden etter hendelsene 11. september. Her ble bredden i NUPIs kompetanse, både hva fagfelt og geografi angår, tydelig demonstrert.

Fra 2001 ble redigerte avis-, TV- og radioklipp der NUPI-medarbeidere deltok eller var omtalt, gjort tilgjengelig på www.nupi.no, i første fase som et prøveprosjekt i samarbeid med PRIO og CMI. Tjenesten endret deretter form ved årsskiftet, men skal bestå som et tilbud til presse og andre som ønsker å få rask oversikt over NUPIs mediedeltakelse i spesielle saker.

Ikke alle internasjonale hendelser og fenomener er like spektakulære som 11. september-angrepene. Et bærende element i NUPIs informasjonsstrategi er at informasjonsarbeidet ved NUPI også skal konsentreres om forskning som ikke nødvendigvis står høyest på nyhetsmedienes dagsorden. Arbeidet med å synliggjøre den mindre dagsaktuelle, men like fullt relevante forskningen, fortsatte i 2001.

I 2001 ble nyhetsbrevet *NUPInfo* etablert, en papirbasert publikasjon som kommer fire ganger i året med de viktigste nyhetene fra NUPI og smakebiter fra forskningen som utføres. Publikasjonen *NUPInfo* går til instituttets forbindelser i forskningsverdenen, presse, politikk, næringsliv og andre interesserte, og ligger også på www.nupi.no.

NUPIs nettsted, www.nupi.no, er svært godt besøkt og er et livskraftig bindeledd til omverdenen. Den offentlige internettportalen norge.no,

som kvalitetsvurderer alle offentlige nettsted, ga i 2001 NUPI fem av seks mulige stjerner for aktualitet, brukervennlighet, åpenhet og tilgjengelighet. Webanalyser av trafikken på nettstedet viser at nettstedet er i svært hyppig bruk.

Fra mars 2001 tok NUPI i bruk et nytt webanalyseverktøy, som viser et daglig gjennomsnitt på i overkant av 700 reelle besøk gjennom de første ti månedene som ble analysert (treff fra maskiner ved NUPI er her ekskludert, det samme er treff fra søkemotorer som indekserer nettsidene våre, basert på anslag). Et gjennomsnittlig besøk på NUPIs nettsider er nokså langvarig, nærmere et kvarter.

De mest populære sidene er utvilsomt databasen til Russlandsenteret, men også forsiden, listen over ansatte, seminarsidene og *Hvor hender det?* er godt besøkt. Etter 11. september registrerte vi – ikke overraskende – en merkbar økning i antall besøk. Siden har besøkstallet avtatt til det normale igjen.

Å analysere bruk av html-sider er fortsatt teknologisk vanskelig, men for pdf-dokumenter er det enklere å registrere bruken. De mest nedlastede dokumentene i perioden var årsmeldingen og emneregisteret for *Hvor hender det?* (HHD). Også flere HHD-numre, nyhetsbrev som *Amerik@brev*, *Russland i dag* og *FOKUS fra FN-programmet* samt økonomiseksjonens globaliseringsforstudie lå høyt på listen over nettpublikasjoner som hadde fanget publikums interesse.

Webredaktør er Ivar Windheim.

Publikasjoner

Bøker og rapporter

NUPI-forlaget er en integrert del av informasjonsvirksomheten på NUPI. Hvert år utgis en rekke bøker og rapporter på eget forlag, i tillegg til tidsskriftene som omtales under. I 2001 ble det utgitt fire bøker og konferanserapporter og 20 rapporter og notater på NUPI. Publikasjonsavdelingen lager også andre publikasjoner og trykksaker.

I tillegg til tidsskriftredaktørene og informasjonssjefen, som er NUPI-forlagets forlagsredaktør, er tre årsverk involvert i NUPIs publikasjonsvirksomhet. Ole Dahl-Gulliksen er designer, Liv Høivik arbeider med manusbearbeiding og layout,

mens Jan Risvik og Eilert Struksnes er redaksjonssekretærer.

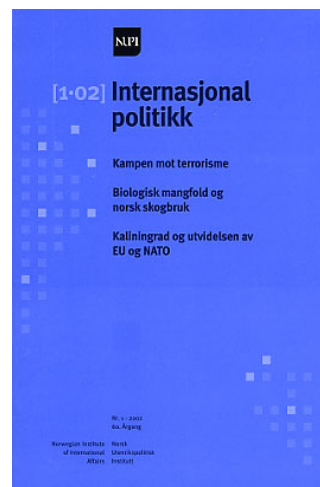
Tidsskrifter

Internasjonal politikk er det ledende skandinaviske-språklige tidsskriftet på sitt felt og henvender seg så vel til den interesserte legmann som til akademikere. IP har vært utgitt ved NUPI siden instituttet ble opprettet for over 40 år siden, de første årene i samarbeid med Christian Michelsens Institutt.

Det feltet som tidsskriftet søker å dekke, er i enorm forandring. Skillene mellom hva som utgjør

nasjonal og internasjonal politikk er i stor grad i ferd med å bli visket ut.

Samtidig er det tydelig på stadig flere områder at fenomener som før ble sett som nasjonale, blir utformet i samspill med prosesser som strekker seg utenfor nasjonale

grenser. Tidsskriftet *Internasjonal politikk* søker å være helt i front med å utforske denne dynamikken, samtidig som mer tradisjonelle temaer blir grundig dekket. I 2001 er blant annet artikler om disse temaene publisert:

- ▼ Demokratisk styring – er det mulig i en globalisert verden?
- ▼ Ny terrorisme?
- ▼ Makt, handel og miljø: WTO etter Seattle (temanummer)
- ▼ Borgerkrigen i Sierra Leone
- ▼ Den norske forsvarstradisjonen
- ▼▲ Norsk-russisk rulett i Barentshavet?

Internasjonal politikk er et kvartalstidsskrift. Knut G. Nustad er redaktør.

Forum for Development Studies har siden starten i 1974 vært Norges ledende tidsskrift innenfor utviklingsforskning. I senere år har det mer systematisk henvendt seg til beslektede miljøer i Norden med sikte på å bli et Oslo-basert internasjonalt tidsskrift. Siktemålet er å forbedre kvaliteten på norsk og nordisk forskning på utvikling, nord-sør-forhold og bistand. Samtidig ønsker redaksjonen å formidle resultater fra forskningen og stimulere til debatt. I 2001 publiserte *Forum* blant annet artikler om

- ▼ Market-Oriented Reforms in Africa
- ▼ Assistance to Indigenous Peoples
- ▼ Corruption as Everyday Practice
- ▼ Democracy and Economic Growth
- ▼ Global Income Distribution

Forum kommer ut med to hefter i året og utgis av NUPI i samarbeid med Norsk Forening for Utviklingsforskning. Redaktør er Olav Stokke.

Mot slutten av 2001 ble det også gjort forberedelser til å ta inn *Nordisk Østforum* i NUPIs tidsskriftportefølje. *Nordisk Østforum*, som er et kvartals-tidsskrift for Russland- og Øst-Europa-studier med abonnenter i alle nordiske land, har tidligere vært eid av Universitetsforlaget, men ble overdratt NUPI med virkning fra 1. januar 2002. Helge Blakkisrud er redaktør.

Seminarer

NUPI forestår en utstrakt seminarvirksomhet. Instituttet arrangerte i 2001 rundt 75 større og mindre seminarer innenfor alle NUPIs fagfelter,

herunder en del konferanser av minst en dags varighet. Flere av seminarerne er samarbeidsprosjekter med andre forskningsinstitutter, Utenriksdepartementet etc. Gjennomsnittlig arrangeres det i underkant av halvannet seminar i uken ved NUPI.

NUPI-seminarene spenner fra de mindre og teoritunge, noen ganger interne, som først og fremst er beregnet på spesielle fagmiljøer, til de store seminarerne med bred appell og stort publikumsoppmøte. Innenfor denne genren er det for 2001 særlig grunn til å nevne besøkene fra Kasakhstans president Nursultan Nazarbaev i april og den russiske kommunistlederen Gennadij Zjuganov i oktober.

Skolerettet virksomhet

Å lage undervisningsmaterieell og holde kurs for samfunnsfagselever i videregående skole er en av NUPIs nasjonale oppgaver. Ifølge læreplanen i faget samfunnskunnskap, der internasjonal politikk er en viktig bit på tredje trinn, skal elevene delta i en ekskursjon til det «utenrikspolitiske Norge», som i tillegg til NUPI blant annet innbefatter besøk i Stortinget og Utenriksdepartementet.

I 2001 var 19 skoleklasser på NUPI som et ledd i instituttets skolebesøksordning.

Selve grunnpillaren i den skolerettede virksomheten er imidlertid artikkelserien *Hvor hender det?* HHD har vært utgitt av NUPI i 40 år, og var opprinnelig først og fremst et ledd i NUPIs satsning mot videregående skole. De siste årene er publikasjonen gjort

mer tilgjengelig for et bredere publikum, og er i dag et tilbud til skoleverket, byråkrater, journalister, studenter, beslutningstakere og andre som ønsker seg interessante artikler om internasjonale

spørsmål i konsentrert og forenklet form. Men fortsatt er artikkelserien redigert slik at den kan inngå i undervisningen, og for skoleabonnenter finnes det egne sider på NUPIs hjemmeside, med arbeidsoppgaver og nyttige nettadresser i tilknytning til hvert tema.

HHDs styrke er at publikasjonen går videre enn massemedienes «her og nå»-bilde, ved å gi historikk og solid bakgrunn for et emne. Samtidig representerer den en kortfattet og lett tilgjengelig fremstilling av konflikter og samarbeid, prosesser, utfordringer og utviklingstrekk i det internasjonale samfunnet, supplert med grafer, faktabokser og andre illustrasjoner. Et viktig prinsipp for HHD-redaksjonen er å tilstrebe størst mulig bredde i artikkelutvalget. I sum utgjør hver HHD-årgang en hel liten bok om internasjonale forhold.

I 2001 publiserte HHD blant annet artikler om

- ▼ Russland 10 år etter – noen myter og fakta
- ▼ Nobels fredspris 2001 til FN og Kofi Annan
- ▼ Terror mot USA
- ▼ Attac mot globaliseringen
- ▼ Midtøsten: Det palestinske opprøret
- ▼ Sanksjoner, FN og Irak
- ▼ Fattigdom
- ▼ Hva er den nye økonomien?
- ▼ EU etter Nice

HHD kommer med 24 numre i året og alternerer mellom utgivelse hver og annen uke gjennom semesteret. Artikkelserien finnes også på Internett med nær 200 artikler fra tidligere årganger. Årgangene legges ut på nett etter hvert som de avsluttes. I tillegg finnes HHD som temahefter om spørsmål som FN, EU, miljøpolitikk, Nord-Sørspørsmål, Øst-Europa, krig og fred, globalisering, Nobels fredspris og Midtøsten.

Hvor finnes kompetansen?

Hvem kan forklare hva som skjer i Israel og de palestinske områdene? Hvem kan lage en god landrapport om Zimbabwe eller Aserbajdsjan? En viktig nyvinning innen informasjonsvirksomheten i 2001 var den såkalte NINFO-databasen, som var på nett fra 1. desember. Bak forkortelsen NINFO skjuler navnet *Norsk forskning om internasjonale forhold* seg, og som navnet antyder, er dette en database som raskt gir brukerne oversikt over hvor de finner forskningskompetanse på en rekke felter innenfor internasjonale spørsmål.

NINFO er et gjennombrudd ikke bare

fordi den er den første i sitt slag og etter alt å dømme vil bli et nyttig arbeidsredskap for en rekke brukergrupper, men også fordi den er resultat av et samarbeid mellom flere forskningsinstitutter. I tillegg til NUPI har Chr. Michelsens Institutt (CMI), Senter for klimaforskning (CICERO), Europa-programmet, Fridtjof Nansens Institutt (FNI), Institutt for fredsforskning (PRIO), Institutt for menneskerettigheter (IMR), Program for forskning og utredning for et bærekraftig samfunn (ProSus) og Senter for utvikling og miljø (SUM) vært med på å utvikle NINFO. Disse ni forskningsinstituttene

har alle det til felles at de driver forskning på internasjonale forhold, og etter at www.ninfo.no ble en realitet, har også flere institusjoner med denne typen kompetanse meldt sin interesse for å være med.

Hovedhensikten med databasen har vært å gjøre veien kortere mellom forskere og journalister – å gi pressen en snarvei til norsk forskningskompetanse innenfor utenrikfeltet. Men også en rekke andre brukere vil få nytte av databasen – politikere, næringsliv, det sivile samfunn, lærere, studenter og andre.

Ideen om en slik da-

tabase er ikke ny. Allerede for fem år siden ble Kompetanse-katalogen for forskning på internasjonale forhold etablert. Den fantes på nett som en samling html-filer og hadde noen av de samme egenskapene som dagens NINFO-database. Den nyutviklede databasen er imidlertid et kraftig teknologisk fremskritt, blant annet med vesentlig forbedrede oppdateringsmuligheter og muligheter for å krysskoble. I databasen kan brukeren ta utgangspunkt i fagområder eller regioner/land og finne hvilke forskere som dekker disse, eller kan gå ut fra forskeren og finne hvilke fagområ-

der og regioner/land vedkommende dekker. Ved å få frem kompetanseprofilen til forskjellige forskere som alle dekker et bestemt fagområde, kan brukeren raskt få et inntrykk av hvem han eller hun bør henvende seg til.

Fra NINFO er det selvsagt lenke direkte til nettstedene til de forskjellige medlemsinstitusjonene. Her finner man mer informasjon både om den enkelte forsker og om institusjonen som helhet – som forskningsprofil, prosjektportefølje og publikasjoner.

Skoleansvarlig og Hvor hender det?-redaktør er Ivar Windheim.

Interninformasjon

God interninformasjon er en grunnpilar i arbeidet med å skape en velfungerende organisasjon, og er også av avgjørende betydning for den utadrettede informasjonen. Arbeidet med å forbedre og effektivisere interninformasjonen ved NUPI, som ble påbegynt i 2000, fortsatte i 2001. Intranettet er nå lagt fullstendig om og inneholder alt fra internavis som oppdateres løpende, til informasjon om administrative og økonomiske rutiner, elektroniske presseklipp, elektroniske maler og brukermanualer for dataprogrammer samt en intern NUPI-håndbok.

Biblioteket

NUPIs bibliotek er et spesialbibliotek for internasjonal politikk og beslektede emner som tjener som ressursenter for litteratur og dokumentasjon og gir godt grunnlag både for forskningen og informasjonsvirksomheten ved instituttet. I noen utstrekning betjenes også eksterne brukere.

Ved utgangen av 2001 hadde NUPI-biblioteket rundt 24 000 bøker, 400 løpende tidsskrifter og 40 aviser. NUPIs bibliotekdatabase har rundt 60 000 innførsler, hvorav rundt to tredeler er artikler.

Fra 2001 har NUPI inngått avtale med Fafo om kjøp av tjenester fra NUPIs bibliotek. Avtalen innebærer blant annet at Fafo har adgang til NUPIs bibliotekdatabase, og at NUPI anskaffer vanskelig tilgjengelig litteratur for Fafo-forskerne.

Bibliotekets database ble lagt om i perioden 2000–2001 og fungerer nå godt. Basen ligger stabilt på NUPI-intranettet og er meget godt besøkt. Versjon 4.1.1 av biblioteksystemet Tidemann ble installert i november. Utviklerne av systemet har tatt hensyn til brukernes innspill, og NUPI er så langt relativt fornøyd med produktet.

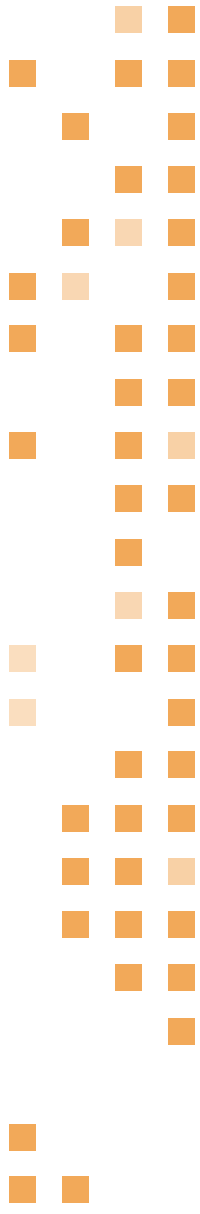
Bibliotekleder er Dagfrid Hermansen, øvrige ansatte Tore Gustavsson og Hazel Henriksen.

Leder Birgitte Kjos Fonn

Medarbeidere Ole Dahl-Gulliksen, Tore Gustavsson, Hilde T. Harket, Hazel Henriksen, Dagfrid Hermansen, Liv Høivik, Tone Strand Muss, Jan Risvik, Vibeke L. Sand, Eilert Struksnes, Ivar Windheim

Siv.arbeidere og praksisstudenter Pia Helene Amundsen, Knut Martin Bergsmo, Lars Tore Flåten, Erlend Huglen, Astrid H. Mjør, Anders Nilsen

Administrasjonsavdelingen

NUPIs administrasjon har ansvaret for institusjonens økonomi, drift og personalarbeid. Administrasjonen har til oppgave å

- ▼ utvikle og tilrettelegge gode rutiner for økonomistyring
- ▼ sørge for at lokaler, IT-systemer og administrative rutiner er hensiktsmessige og organisert slik at arbeidet blir mest mulig effektivt, og at arbeidsmiljøet blir godt
- ▼ utvikle gode personaladministrative rutiner i tråd med lov- og avtaleverk.

Virksomheten i 2001

Året har vært preget av konsolidering og implementering av flere nye styringsdokumenter, omtalt i årsmeldingen for 2000. Følgende oppgaver har preget arbeidet i rapporteringsåret:

Arkiv, organisering og oversendelse

NUPIs arkivplan er ferdigstilt og vedtatt som planlagt av NUPIs styre våren 2001. Et første utkast til kassasjonsplan er oversendt Riksarkivet og kommentarer er mottatt for innarbeidelse i en endelig plan som sendes på nyåret.

Forberedelser er startet for oversendelse av gammelt arkivmateriale, fra før 1975, til Riksarkivet. Dette er et omfattende arbeid som vil bli videreført inn i 2002 etter at endelig kassasjonsplan er godkjent.

Nytt HMS-system

Arbeidet med å implementere nytt HMS-system har hatt høy prioritet i 2001. De fleste rutineene er nå på plass, og i september ble den første verne- runden gjennomført i samarbeid med Oslo HMS-

senter. Det er i etterkant utarbeidet en plan for oppfølging av forhold som ble påpekt under rund- den. Flere av disse vil bli fulgt opp i nært samarbeid med gårdeier.

Innredningsendringer

Planlagte endringer som følge av ergonomisk kart- legging er gjennomført, blant annet i NUPIs resepsjon og bibliotek. Det er også foretatt påkrevde utbedringer av kantinens kjøkken.

Økonomireglement

Ny abonnementsmodul er innarbeidet, og det er gjort betydelige forbedringer på interne rapporteringsrutiner i løpet av året. Videre ble det foretatt en tilpasning av interne rutiner i forbindelse med innføring av merverdiavgiftsreformen 01.07.01. I denne forbindelse har Fylkesskatte- kontoret gitt klarsignal for foreslått avgrensning av oppdragsforskning ved instituttet.

Intern opplæring i administrative rutiner

Det er gjort ytterligere forbedringer i informasjonen om administrative rutiner via instituttets intranett. Dette arbeidet skal videreføres slik at den interne håndboken, som ble publisert for første gang i 2000, kan få det ønskelige omfang på dette området.

Lokal lønnspolitikk

Dette styringsdokumentet ble vedtatt av styret i mars 2001 og er gjort kjent for alle ansatte i organisasjonen. I etterkant av vedtaket er søknader om fast ansettelse av midlertidig vitenskapelig personale og utbetaling i henhold til den nyinnførte bonusordningen behandlet. Det er avdekket et behov for å videreutvikle regelverket rundt sist-

nevnte ordning ytterligere, og dette planlegges utført i 2002.

IT-systemer

Oppgraderingen av instituttets PC- og printerpark er gjennomført i henhold til gjeldende planer. Det er videre innført nye og bedre sikkerhetsrutiner. Interne kurs i aktuell programvare er avholdt med gode tilbakemeldinger fra deltakerne.

Økonomi og personale

Instituttets økonomi har hatt en positiv utvikling i 2001. Et overskudd på kr. 745 576 har bidratt til å øke egenkapitalen med 37% til 2,774 mill. Dette skyldes blant annet at vi har lyktes i å øke andelen av eksterne inntekter til 62% av totalen. En opprettholdelse av denne andelen er et minimum for å nå målet om videre økning av egenkapitalen.

Det ble i alt utført 68,9 årsverk ved instituttet, noe som er en liten økning sammenlignet med fjoråret. Årsverkene fordeler seg med 36,0 forskerårsverk og 19,5 knyttet til informasjon, bibliotek og administrasjon. Videre stod studentstipendiater og sivilarbeidere for henholdsvis 9,7 og 3,7 årsverk. Antall årsverk utført av henholdsvis kvinner og menn var 24,9 og 44,0, mot 24,3 og 39,8 i fjor.

Ledere Grete Thingelstad, Frode Løvik

Medarbeidere Jonny Andreassen, Anja K. Bakken, Elin O. Demiraslan, Cynthia Ezebuio, Pål Godard, Torill Egge Grung, Margareta Håkansson, Liv Høivik, Lillian Husby Melien, Sølvi R. Myhrengen, Jack Skarsjø, Kirsti Svenning, Inger Berit Tjølsen

Konferanser og seminarer 2001

	Januar				
	22.1.	Putin's Russia	John Edwin Mroz, The East-West Institute, New York	19.2.	The Role of the UN in Peace and Security Operations Sir Marrack Goulding, St Antony's College, Oxford (internt seminar)
	24.-26.1.	Gender Relations in Post-Conflict Transitions	A Joint NUPI-FAFO Forum on <i>Gender and Peace-Building</i> . Main contributions from NUPI: Opening session by Director Sverre Lodgaard 'Women's Agency During Conflicts', presentation by Kari H. Karamé	21.2.	The Prospects of the End of Sanctions and Saddam Hussein's Non-conventional Strategy Amatzia Baram, Director, Jewish-Arab Center and Gustav Heinemann, Institute for Middle East Studies, University of Haifa
	26.1.	NUPI's Theory Seminar: Foucault on the State	Espen Schaanning, University of Oslo	Mars	
	Februar			1.3.	Balkan Forum: Reflections on the Situation in the FRY Susan Woodward, City University of New York
	8.2.	Balkan Forum: Slutten på Jugoslavia? Relasjonene mellom Montenegro og Serbia etter Milosevics fall	Karsten Friis, politisk rådgiver, OSSE, ODHRs kontor i Montenegro	2.3.	SIP-I Seminar: German Foreign Policy Since Unification – Theories Meet Reality Volker Rittberger, Professor, Tübingen University
	15.2.	Makten til å definere samfunnet – et frokostseminar	Iver B. Neumann og Thomas Hylland Eriksen	5.3.	Perspektivene for norsk næringsvirksomhet i Russland Seminar i forbindelse med utgivelsen av boken <i>Næringsvirksomhet i Russland – rettslige rammebetingelser</i> , Brynjulf Risnes og Louis Skyner, NUPI
	15.2.	Seminar for utenlandske militærattachéer	Anne Julie Semb, Ståle Ulriksen, Torunn L. Tryggestad, Geir Flikke, Kari H. Karamé	9.3.	Fredagsseminaret: Sure skyer over Kina Valter Angell, NUPI
	16.2.	Network Conference on 'Northwest Russia'	Bertil Nygren, Vladim Volkov, Elina Virmasalo, Johan Bächman, Arkady Moshes, Ingmar Oldberg, Markku Tykkylainin, Per Botolf Maurseth, Helge Blakkisrud	15.3.	Fredagsseminaret: Gjenger og nynazisme Tore Bjørge, NUPI
	16.2.	SIP-I Seminar: War and Peace in Europe during the 21st Century	Bertel Heurlin, Research Director, Danish Institute of International Affairs	19.3.	Sanksjoner mot Irak Hans Blix, svensk UD (lite seminar for spesielt inviterte)
				21.3.	The EU, Israel and Rights of 1948 Palestine Refugees Dr Uri Davis, Guest Researcher, Institute of Human Rights, University of Oslo

- 23.3. NUPI's Theory Seminar: Traditions of Law and Norwegian Foreign Policy**
Erling Sandmo, Researcher, Institute for Social Research
- 27.3. Seminarserien Forskning på Russland/post-sovjetiske stater**
Party Organization in Transitional Parliaments: The Case of the Russian State Duma
Geir Flikke, NUPI
Elites and Political Support under Yeltsin and Putin
Anton Steen, Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo
- 28.3. Globalisering, finanskriser og Det internasjonale pengefondets rolle**
Karsten Stæhr, Norges Bank (internt seminar)
- 30.3. Fredagsseminaret: Næringsvirksomhet i Russland – rettslige rammebetingelser**
Brynjulf Risnes og Louis Skyner, NUPI
- April
- 2.4. On the Conflict in West Sahara**
M'Hammed Khaddad, minister i POLISARIOs eksilregjering
- 3.4. Sanksjonspolitikk og FN. Samråd om Norge i Sikkerhetsrådet**
I samarbeid med Utenriksdepartementet og FN-sambandet Øst
Utenriksminister Thorbjørn Jagland; Sverre Lodgaard, NUPI; Helge Hveem, UiO; Magne Barth, Røde Kors; Henrik Syse, PRIO; Henrik Thune, NUPI; Bjørn Engesland, MR-instituttet; Gro Holm, NRK
- 3.4. SIP-I Seminar: Security, Integration and Identity Change**
Pernille Rieker, NUPI
- 3.4. Kazakhstan's Foreign Policy**
Mr Nursultan A. Nazarbayev, The President of the Republic of Kazakhstan
- 19.4. European Security and the Putin Foreign Policy**
Dr Nadia Aleksandrova Arbatova, IMEMO, Moscow
- 19.4. From Hainan to Hardanger: Sino-American Relations at Eastertime**
I samarbeid med Norsk Kinaforum og Nettverk for Asia-studier
William McCahill
- 20.4. NUPI's Theory Seminar: Empire and Policing – the US and IR Theory**
Jutta E. Weldes, Researcher, University of Bristol
- 20.4. Northern Dimension in the EU and Northern Europe**
I samarbeid med Den norske Atlanterhavskomiteé
Dr Andrej Fedorov, Council on Foreign and Defence Studies, Moscow; State Secretary Espen Barth Eide; Ambassador Helena Ödmark, Swedish Foreign Ministry; Director Ari Heikkinen, Finnish Foreign Ministry; Dr Nadja Arbatova, Institute of World Economy, Moscow; Dr Arkady Moshes, Institute of Europe, Moscow
- 23.4. European Community Development Policy – Not Only Financial Assistance**
EUs bistandskommisær Poul Nielsen
Arrangert i samarbeid med Europakommisjonens delegasjon i Norge på Det Norske Nobelinstituttet
- 24.–30.4. IMPACTS – Integrated Monitoring Program on Acidification of Chinese Terrestrial Systems**
Seminar for Chinese Managers, Oslo
Sverre Lodgaard, NUPI; Espen Lydersen, IMPACTS; Valter Angell, NUPI/NIJOS; Hans Martin Seip, UiO/Cicero; Lasse Nymo, NORAD
- 27.4. Russian Electoral Politics: Towards Participatory or Authoritarian Democracy?**
Ira Janis, Finnish Institute of International Affairs; Pavel Baev, PRIO; Natalia Yargomskaya, European University; Louis Skyner, NUPI; Richard Sakwa, University of Kent
- 27.4. Fredagsseminaret: Utenlandske eierinteresser og kunnskap i norsk næringsliv**
Leo Andreas Grünfeld, NUPI
- Mai
- 4.5. SIP-I Seminar: State-centrism in European Studies: Three Issues, Two Non-issues**
Kjell Goldmann, University of Stockholm
- 4.5. Fredagsseminaret: Another Place – The Image of Tel Aviv and the 'Cultural War' in Israel**
Yael Nilsen, NUPI
- 7.5. Regional Co-operation in Southern Africa: The Case of SADC**
Henning Melber, Director of Research, Nordiska Afrikainstituttet

- 9.–10.5. Practical Disarmament Measures: Lessons Learned**
Sami Faltas, ICC; Camilla Waszink, Small Arms Survey; Cheick Diarra, ECOWAS; Ivor R. Fung, UN Regional Centre for Peace and Disarmament in Africa; Meter Marwa, BICC-SALIGAD; Joao Honwana, SARPCO; Cristoph Carle, UNIDIR; Sverre Lodgaard, NUPI
- 10.–11.5. Belarus Between East and West: The 2001 Presidential Elections and the Prospects for Democracy**
Helge Blakkisrud, NUPI; Jan Petersen, Committee on Foreign Policy of the Norwegian Parliament; Kjell Albin Abrahamson, journalist (Sweden); Bjørn Engesland, the Norwegian Helsinki Committee; Mariusz Maszkiewicz, Polish Ambassador to Belarus; Konstantin Zatulin, CIS Institute; Robert Hårdh, the Swedish Helsinki Committee; Andrei Sannikow, Chairman of Charta '97; Mikhail I. Pastukhov, Former Judge of the Belorussian Constitutional Court; Zhanna Liatvina, the Belorussian Association of Journalists; Cleia Rotoyanni, University of Glasgow; Hans-Georg Wiecek, the LOSCE Advisory and Monitoring Group in Belarus; Vincuk Viacorka, the Belorussian Popular Front; Bjørn Engesland, the Norwegian Helsinki Committee
- 15.5. SIP-I Seminar: European Security Identities**
J. Peter Burgess, Senior Researcher, PRIO
- 22.5. Smart Sanctions: Restructuring UN Policy in Iraq**
David Cortright, President of Fourth Freedom Forum
- 22.5. Seminarserien Forskning på Russland/post-sovjetiske stater**
Democracy as the Popular Selection from among Petty Collective Oligarchies? What are the Features of Party Organizations in Latvia and Lithuania?
Herman Smith Sivertsen, Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo
To kapitler fra "Russia and the New NATO. Lessons of the Past, Scenarios for the Future" (om Kursk-ulykken og Kosovo-krigen)
Jakub M. Godzimirski, NUPI
- 22.–23.5. Command in KFOR**
Roar Haugen, Chief of Staff Norwegian Army; Kari Osland, NUPI; Dir. Medili, Administration and Logistics, UN; Mike Jackson, KDB CBE DSO; Thorstein Skiaker, Commander KFOR; Arne Piel Christensen, former Dir. of the Department of Democratization in the OSCE Mission in Kosovo; Henning Frantzen, Norwegian Military Academy; Christopher Coker, London School of Economics and Political Science; Bjørn Innset, Norwegian Armed Forces Staff College; Roy Abelsen, Norwegian Armed Forces Staff College; Geir Holmenes, Norwegian Military Academy (in cooperation with the Military Academy and the Norwegian Armed Forces Staff College)
- Juni
- 8.6. Security in South-Eastern Europe**
Iván Bába, Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Hungary
- 19.6. Forholdet mellom sentrum og periferi i dagens Russland**
Pål Kolstø, Universitetet i Oslo; Helge Blakkisrud, NUPI (frokostseminar i anledning utgivelse av boken *Centre-Periphery Relations in Russia*, edited by Geir Hønneland and Helge Blakkisrud)
- 21.6. Soft Power, Hard Values? Intervention for Human Rights and Democracy in Europe**
Janne Haaland Matlary presenterte sitt bokmanus (internt seminar)
- August
- 16.8. "Sivilisasjonens babelstårn" – Om møter og konflikter mellom kulturer**
Grigorij Pomerants (russisk filosof og forfatter)
- 23.–24.8. The Russian Federation – Ten Years of Statehood: What Now?**
Espen Barth Eide, Ministry of Foreign Affairs, Norway; Bent Erik Bakken, FFI; Kristian Gerner, University of Uppsala; Ian Bremmer, Eurasia Group, New York; Pavel Baev, PRIO; Helge Blakkisrud, NUPI; Igor Leshukow, Centre for Integration Research and Programs, St Petersburg; Stefan Hedlund, University of Uppsala; Aleksander Sergounin, Nizhny Novgorod, Linguistic University; Iver

- B. Neumann, Ministry of Foreign Affairs/NUPI; Martin Nicholson, Royal Institute of International Affairs, Chatham House, London; William V. Smirnov, Tsentr Strategicheskikh Razrabotok, Moscow (in cooperation with The Norwegian Defence Research Establishment (FFI))
- 31.8. Challenges Facing the Federal Republic of Yugoslavia**
Milan Pajevic, President and Foreign Policy Advisor of G17 PLUS, National Coordinator of the Stability Pact for South East Europe and Foreign Policy Advisor to the Deputy Prime Minister of the Federal Government of Yugoslavia
- September
- 14.9. SIP-I Seminar: The EU as Peacemaker: High Theory and Low Practice over Cyprus**
Dan Smith, PRIO/the Norwegian Nobel Institute
- 18.9. Seminarserien Forskning på Russland/post-sovjetiske stater**
Civil Society and institutions after State Socialism
Jørn Holm-Hansen, NIBR.
Trust and Democratic Institutions in the Baltic States
Guri Tyldum, Fafo
- 25.9. Central Asia: Sliding into Crisis**
John Schoeberlein, International Crisis Group's Central Asia Project
- 26.9. NUPI's Theory Seminar: Comparative Politics meet IR Theory: Theoretical Lessons Learnt**
Peter Katzenstein, Cornell University
- Oktober
- 2.10. The Situation in Kosovo**
Dr Ibrahim Rugova
- 9.10. Seminarserien Forskning på Russland/post-sovjetiske stater**
Foreign Policy in Privatized States: The Cases of Russia and Ukraine
Tor Bukkvoll, FFI
Russian Regionalism Redefined? Nation-building, Values and Federal Discourse in Putin's Russia
Helge Blakkisrud, NUPI
- 12.10. SIP-I Seminar: Small States and EU Foreign Policy: Security and Defence Policy**
Janne Haaland Matlary, Department of Political Science, University of Oslo
- 18.–19.10. Militærmaktseminaret 2001 – Makt eller avmakt?**
Innledere: Sverre Lodgaard, NUPI; Tommy Tranvik, Universitetet i Bergen; Per Erik Solli, Forsvarsdepartementet; Anders Kjølberg, Forsvarets forskningsinstitutt; Bjørn Tore Solberg, Forsvarsdepartementet; Johan Kihl, Högkvarteret, Stockholm; Cristopher Coker, London School of Economics; Henrik Syse, PRIO; Vegard V. Hansen, NUPI; Harald Håvoll, Forsvarets stabsskole; Fridtjof Søgaaard, ekspedisjons-sjef, Forsvarsdepartementet; Tor Arnt Sandli, Forsvarets stabsskole (i samarbeid med Forsvarets stabsskole)
- 19.10. Russia: the New Strategy for the Future**
Mr Gennadiy Zyuganov, Leader of the Communist Party of the Russian Federation
- 19.10. NUPI's Theory Seminar: The Enduring Dilemmas of Realism in IR**
Stefano Guzzini, COPRI
Globalisation and the State Monopoly of Legitimate Violence: whose Monopoly and which Legitimacy?
Anna Leander, COPRI
- 22.10. Fredagsseminaret: Terrorister og masseødeleggelsesvåpen**
Morten Bremer Mærli, NUPI
- November
- 2.11. NUPI's Theory Seminar: Some Problems with the 'Logic of Appropriateness' in Constructivist Theory**
Ole Jacob Sending, NUPI
- 2.11. Fredagsseminaret: Har Bush blitt et geni?**
Svein Melby
- 6.11. Seminarserien Forskning på Russland/post-sovjetiske stater**
En modell for sikkerhetstenkning etter den kalde krigen
Anders Kjølberg, FFI
Between the Individual and the Minority. Fault Lines in Russia's Center–Region Conflict over 'Nationality' and the Internal Passport
Sven Gunnar Simonsen, PRIO
- 9.11. Fredagsseminaret: Det arabiske ståsted i terrorkrigen**
Kari Karamé
- 16.11. Fredagsseminaret: Global styring**
Arne Melchior, NUPI

- 23.11. SIP-I Seminar: The Time of European Governance**
Dr Magnus Ekengren, Swedish Defence College
- 26.11. Fredagsseminaret: Nord-Korea**
Arne Olav Brundtland, NUPI
- 30.11. Belarus – What Now? Belarus after the 2001 Presidential Elections**
Internasjonal konferanse arrangert i samarbeid med Den norske Helsingforskomiteen og Menneskerettighetshuset
- 30.11. NUPI's Theory Seminar: Contemporary Changes in International Society: Pluralist to Solidarist?**
Tim Dunne, University of Wales, Aberystwyth
- 30.11. Fredagsseminaret: Bush og bin Laden – trekk ved den psykologiske krigføringen**
Daniel Heradstveit, NUPI

Desember

- 6.12. The French in Rwanda, and particularly the Genocide**
Presentation of PhD Thesis, Daniela Krosiak, NUPI (internt seminar)
- 7.12. SIP-I Seminar: German–American Relations in a Time of Crisis**
Professor Helga Haftendorn, Free University of Berlin
- 7.12. Fredagsseminaret: Tsjetsjenia: i skyggen av 11. september**
Heidi Furustøl, NUPI
- 12.12. Fredagsseminaret: The Dilemmas and Challenges of Peacebuilding in the Congo**
Jeremy Ginifer, NUPI

Publikasjoner i 2001

Artikler i internasjonale, herunder nordiske, vitenskapelige tidsskrifter med referee

Blakkisrud, Helge and Geir Hønneland

«Center–Periphery Relations in Russia’s European North», *Polar Geography*, vol. 24, nr. 1, s. 53–82.

Eriksen, Stein I. Sundstøl

«What Does Democracy Have to Do With It? van de Walle on Democracy and Economic Growth in Africa», *Forum for Development Studies*, vol. 28, nr.1, s. 59–67.

Eriksen, Stein I. Sundstøl

«The State We’re In: Recent Contributions to the Debate on State–Society Relations in Africa», *Forum for Development Studies*, vol. 28, nr. 2, s. 289–307.

Heradstveit, Daniel

«Elite Perceptions of Ethical Problems Facing the Western Oil Industry in Iran», *Journal of Iranian Research and Analysis*, vol. 17, nr. 2, s. 22–40.

Heradstveit, Daniel

«Democratic development in Azerbaijan and the role of the Western oil industry», *Central Asian Survey*, vol. 20, nr. 3, s. 261–288.

Karamé, Kari

«Military Women in Peace Operations: Experiences of the Norwegian Battalion in UNIFIL 1978–98», *International Peacekeeping*, vol. 8, nr. 2, s. 85–96.

Maurseth, Per Botolf

«Convergence, Geography and Technology», *Structural Change and Economic Dynamics*, vol.12, nr. 3, s. 247–276.

Medin, Hege, Karine Nyborg and Ian Bateman

«The Assumption of Equal Marginal Utility of Income: How Much Does it Matter?», *Ecological Economics*, vol. 36, nr. 3, s. 397–411.

Melchior, Arne

«Global Income Inequality: Beliefs, Facts and Unresolved Issues», *World Economics*, vol. 2, nr. 3, s. 87–108.

Melchior, Arne and Kjetil Telle

«Global Income Distribution 1965–98: Convergence and Marginalisation», *Forum for Development Studies*, vol. 28, nr. 1, s. 75–98.

Mærli, Morten Bremer

«A Pragmatic Approach for Negotiating a Fissile Material Cut-Off Treaty», *International Negotiations: a Journal of Theory and Practice*, vol. 6, nr. 1, s. 105–132 (<http://interneg.org/in/volumes/6/1/abstracts.html>)

Mærli, Morten Bremer

«Nuclear Terrorism Revisited», *S+F – Vierteljahresschrift für Sicherheit und Frieden*, vol. 19, nr. 4, s. 213–219.

Neumann, Iver B.

«The English School and the Practices of World Society: [commenting Barry Buzan]», *Review of International Studies*, vol. 27, nr. 4, s. 503–507.

Neumann, Iver B.

«‘Grab a Phaser, Ambassador’: Diplomacy in Star Trek», *Millennium*, vol. 30, nr. 3, s. 603–624.

Nustad, Knut G.

«Development: the devil we know?», *Third World Quarterly*, vol. 22, nr. 4, s. 479–489.

Skyner, Louis

«Political Conflict and Legal Uncertainty: the Privatisation of Land Ownership in Russia», *Europe-Asia Studies*, vol. 53, nr. 7, s. 981–999.

Skyner, Louis

«Privatizatsija zemli: polititsjeskij konflikt i pravovaja neopredelennost», *Konstitutsionnoe Pravo*, vol. 35, nr. 2, s. 149–158.

Skyner, Louis

«Publitsjnje vybory i tsjastnye interesy. Rol SMI v rossijskih parlamentskih vyborah 1999 g.», *Konstitusioennoe Pravo*, vol. 37, nr. 4, s. 21–33.

Youngs, Richard

«EU Democracy Promotion Policies: Ten Years On», *European Foreign Affairs Review*, vol. 6, nr. 3, s. 358–373.

Artikler i norskspråklige vitenskapelige tidsskrifter med referee

Flikke, Geir

«Norge og europeisk sikkerhet – tilpasning til besvær?», *Internasjonal politikk*, vol. 59, nr. 4, s. 525–559.

Neumann, Iver B.

«En tale hele departementet kan stille seg bak», *Norsk Antropologisk Tidsskrift*, vol. 11, nr. 4, s. 323–343.

Neumann, Iver B.

«EUs legitimitet i norsk politisk liv», *Internasjonal politikk*, vol. 59, nr. 4, s. 473–508.

Neumann, Iver B. og Brynjulf Risnes

«Russland – et skritt tilbake», *Mennesker og rettigheter*, vol. 19, nr. 1, s. 33–40.

Neumann, Iver B. og Ståle Ulriksen

«Konstruktivisme i studiet av internasjonal politikk: En mulighet til å gjeninnføre mening og historie», *Sosiologi i dag*, vol. 31, nr. 2, s. 87–106.

Neumann, Iver B. og Erik F. Øverland

«Perspektivisk scenaribyggning: faghistorie og metode», *Tidsskrift for samfunnsforskning*, vol. 42, nr. 3, s. 373–408.

Nustad, Knut G.

«Formell utvikling og uformelle strategier: et post-apartheid utviklingsprosjekt», *Norsk Antropologisk Tidsskrift*, vol. 11, nr. 3, s. 212–226.

Nustad, Knut G.

«Utvikling som diskursivt rom: makt, fattigdom og aktører», *Sosiologi i dag*, vol. 31, nr. 4, s. 73–88.

Osland, Kari M.

«Nasjonenes eller integrasjonens seier? Sikkerhetspolitiske utfordringer på Balkan», *Internasjonal politikk*, vol. 59, nr. 3, s. 395–418.

Selliaas, Andreas

«Karaimene i Litauen: fra leiesoldater til voktere

av egen identitet», *Nordisk Østforum*, vol. 15, nr. 4, s. 47–56.

Semb, Anne Julie

«Suverenitet i støpeskjeen: Intervensjoner», *Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift*, vol. 17, nr. 2, s. 179–195.

Thune, Henrik

«Nyrealismen og Jean-Jacques Rousseau. Fra en strukturell til en sosial teori om sikkerhetspolitikk», *Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift*, vol. 17, nr. 1, s. 45–75.

Thune, Henrik

«Sanksjonspolitikken paradokser og forglemmelser», *Mennesker og rettigheter*, vol. 19, nr. 2, s. 64–73.

Ulriksen, Ståle

«Den norske forsvarstradisjonen Del I:1905», *Internasjonal politikk*, vol. 59, nr. 1, s. 41–63.

Ulriksen, Ståle

«Den norske forsvarstradisjonen Del II:1940», *Internasjonal politikk*, vol. 59, nr. 2, s. 201–226.

Øverland, Indra

«Russisk-samisk politikk på 1990-tallet, og dens sovjetiske forhistorie», *Nordisk Østforum*, vol. 15, nr. 4, s. 37–46.

Fagbøker, lærebøker eller andre selvstendige utgivelser

Bjørge, Tore, Yngve Carlsson og Thomas Haaland

«Generalisert hat – polariserte fellesskap: Om konflikter mellom ungdomsmiljøer i en norsk by», *NIBRs Pluss-serie*, 4–2001, Oslo: NIBR, 240 s.

Blakkisrud, Helge and Geir Hønneland

Centre-Periphery Relations in Russia – The Case of the Northwestern Regions, Aldershot: Ashgate, 245 s.

Heradstveit, Daniel

Democracy and Oil: The Case of Azerbaijan, Wiesbaden: Reichert Verlag, 115 s.

Jones, Richard Wyn, ed.

Critical Theory and World Politics, Boulder/London: Lynne Rienner Publishers, 259 s.

Lodgaard, Sverre, ed.

Practical Disarmament, NUPI Conference Proceedings, Oslo: NUPI, 84 s.

Maurseth, Per Botolf

Essays on the nature, the scope and the consequences of knowledge spillovers. Dissertation for the dr.polit. degree, submitted to Department of Economics, Faculty of Social Sciences, University of Oslo, NUPI-rapport nr. 267, 40 s.

Neumann, Iver B.

Mening, materialitet, makt: En innføring i diskursanalyse, Bergen: Fagbokforlaget, 205 s.

Neumann, Iver B.

Norge – en kritikk: begrepsmakt i Europa-debatten, Oslo: Pax, 205 s.

Risnes, Brynjulf og Louis Skyner

Næringsvirksomhet i Russland – rettslige rammebetingelser, Oslo: NUPI, 71 s.

Tryggestad, Torunn L. and Louise Olsson, eds.

Women and International Peacekeeping, London: Frank Cass, 145 s. Også publisert som spesialutgave i *International Peacekeeping*, vol. 8, nr. 2.

Kapitler eller artikler i bøker, lærebøker, fagtidsskrifter, konferanserapporter

Bjørge, Tore

«Neo-Nazi Terrorism and Racist Youth Gang Violence» i Lia, Brynjar og Rolf-Inge Vogt Andresen, eds, *Terrorism, Political Violence and Organised Crime – Security Policy Challenges of Non-State Actors' Use of Violence*, FFI rapport 2000/06444, Kjeller: FFI, s. 12–17.

Bjørge, Tore

«Right-Wing and Racist Terrorism» i Schmid, Alex P., ed., *Countering Terrorism through International Cooperation*, Milano: ISPAC, s. 19–24.

Blakkisrud, Helge

«Federal Reform in Russia: The Case of Nenets Autonomous Okrug» i Clark, Terry D. og Daniel R. Kempton, eds, *Unity or Separation: Center-Periphery Relations in the Former Soviet Union*, Westport: Praeger Publishers, s. 167–187.

Blakkisrud, Helge

«The Rise and Fall of the Russian Governor: Institutional Design vs. Elite Bargaining as Explanatory Factors in Russian Politics» i Steen, Anton and Vladimir Gel'man, eds, *Elites and Democratic Development in Russia*, Research Report No. 1, Oslo: Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo, s. 69–83.

Blakkisrud, Helge

«The Russian Regionalisation Process: Decentralisation by Design or Disintegration by Default?» i Blakkisrud, Helge og Geir Hønneland, eds, *Centre-Periphery Relations in Russia – The Case of the Northwestern Regions*, Aldershot: Ashgate, s. 61–89.

Blakkisrud, Helge og Geir Hønneland

«Introduction» i Blakkisrud, Helge og Geir Hønneland, eds, *Centre-Periphery Relations in Russia – The Case of the Northwestern Regions*, Aldershot: Ashgate, s. 3–32.

Blakkisrud, Helge og Geir Hønneland

«Conclusions» i Blakkisrud, Helge og Geir Hønneland, eds, *Centre-Periphery Relations in Russia – The Case of the Northwestern Regions*, Aldershot: Ashgate s. 213–230.

Borchgrevink, Axel

«Agrarian Questions and Enduring Peasants: A Classic Debate Enters the Age of Globalization», *European Journal of Development Research*, vol. 13, nr. 1, s.181–192.

Borchgrevink, Axel

Bokanmeldelse: «Aid and the Poor», *Forum for Development Studies*, vol. 28, nr. 1, s. 173–179.

Jones, Richard Wyn og Steve Hobden

«Marxist Theories of International Relations» i Baylis, John og Steve Smith, eds, *The Globalization of World Politics: An Introduction to International Relations*, 2nd Edition, Oxford University Press, s. 200–223.

Jones, Richard Wyn og Dafydd Trystan

«Turnout, Participation and Legitimacy in the Politics of Post-devolution Wales» i Chaney, Paul, Tom Hall og Andrew Pithouse, eds, *New Governance: New Democracy?*, University of Wales Press, s. 18–47.

Jones, Richard Wyn og Dafydd Trystan

«Wales» i Pippa Norris, ed., *Britain Votes 2001*, Oxford University Press, s. 148–160.

Isachsen, Arne Jon

«Norsk oljepolitikk i støpeskjeen», *Økonomisk forum*, vol. 55, nr. 2, s. 17–22.

Isachsen, Arne Jon

«Noen refleksjoner rundt omlegningen av den økonomiske politikken», *Økonomisk forum*, vol. 55, nr. 5, s. 13–16.

Leitemo, Kai

«Stabilitetsalternativet. Nytt samspill i den makroøkonomiske politikken», *Økonomisk forum*, vol. 55, nr. 3, s. 18–24.

Karamé, Kari

«Från maskingevär till olivkvist. Med olika medel för samma mål» i Saarinen, Aino og Carita Peltonen, red., *Krig, Fred och Kön. Från Kalmarunionen till millennieskiftet – visioner om fred*, Åbo: Femina Baltica, s. 52–62.

Kroslak, Daniela og Alex J. Bellamy

«The Dawning of a Solidarist Era? The NATO Intervention in Kosovo», *Journal for the Study of Peace and Conflict, Annual Journal of The Wisconsin Institute for Peace and Conflict Studies 2001–2002*, s. 37–53.

Lodgaard, Sverre

«Practical Disarmament» i Lodgaard, Sverre, ed., *Practical Disarmament*, NUPI Conference Proceedings, Oslo: NUPI, s. 7–17.

Lodgaard, Sverre

«Nuclear Weapons in the Middle East», i Mordechai Vanunu, doctor honoris causa. Tromsø: *Speculum Boreale*, nr. 3.

Maurseth, Per Botolf

«Russian Regions in Transition: Centralisation through Decentralisation?» i Blakkisrud, Helge og Geir Hønneland, eds, *Centre–Periphery Relations in Russia – The Case of the Northwestern Regions*, Aldershot: Ashgate, s. 91–129.

Melby, Svein

«The Transformation of NATO and US Foreign Policy» i Schmidt, Gustav, ed., *A History of NATO. The First Fifty Years*, vol. 1, Basingstoke: Palgrave, s. 235–249.

Mærli, Morten Bremer

«The navy says: Hands off my stash», *The Bulletin of the Atomic Scientists*, vol. 57, nr. 5, Chicago, s. 24–25.

Mærli, Morten Bremer

«Managing Excess Nuclear Materials in Russia» i Wenger, Andreas og Joachim Krause, eds, *Nuclear Weapons and International Security in the 21st Century: Current Trends and Future Prospects*, Bern: Peter Lang, s. 47–68.

Mærli, Morten Bremer

«Proliferation and Pollution Risks from Naval Nuclear Activities in Northwest-Russia», *Physics*

and Society, vol. 30, nr. 3, 12 s. (<http://www.aps.org/units/fps/julo1/701art3.html>)

Neumann, Iver B.

«European Identity, EU Expansion and the Integration/Exclusion Nexus» i Cederman, Lars-Erik, ed., *Constructing Europe's Identities: The External Dimension*, Boulder, CO: Lynne Rienner, s. 141–164.

Neumann, Iver B.

«Regionalization and Democratic Consolidation» i Pravda, Alex og Jan Zielonka, eds, *Democratic Consolidation in Eastern Europe*, Oxford: Oxford University Press, s. 56–72.

Neumann, Iver B.

«Európa tobzokája: [Europas pangolin]», *Replika*, vol. 43/44, Budapest, s.133–138.

Neumann, Iver B.

«Nesostojavsjajasja ekskursija v 'Jevropu': Rossijskij diskurs», *MEiMO*, november-utgaven.

Risnes, Brynjulf

«A battle of laws – Regulating relations between Moscow and the regions» i Risnes, Brynjulf og Louis Skyner, eds, *Moscow vs. the Regions – Main Trends in the Contemporary Legal and Administrative Developments of Relations Between the Federal Centre and the Russian Regions*, NUPI-rapport nr. 266, Oslo: NUPI, s. 7–22.

Risnes, Brynjulf

«Relations Between Moscow and the Regions of Northwestern Russia – The Legal Aspect» i Blakkisrud, Helge og Geir Hønneland, eds, *Centre-Periphery Relations in Russia – The Case of the Northwestern Regions*, Aldershot: Ashgate, s. 35–60.

Risnes, Brynjulf og Louis Skyner

«Introduction» i Risnes, Brynjulf og Louis Skyner, eds, *Moscow vs. the Regions – Main Trends in the Contemporary Legal and Administrative Developments of Relations Between the Federal Centre and the Russian Regions*, NUPI-rapport nr. 266, Oslo: NUPI, s. 2–6.

Risnes, Brynjulf og Louis Skyner

«Concluding Remarks» i Risnes, Brynjulf og Louis Skyner, eds, *Moscow vs. the Regions – Main Trends in the Contemporary Legal and Administrative Developments of Relations Between the Federal Centre and the Russian Regions*, NUPI-rapport nr. 266, Oslo: NUPI, s. 117–120.

Ruset, Bjørn Inge

Militærmaktseminaret 2000 – Forsvaret ved et veiskille, NUPI Conference Proceedings, Oslo: NUPI, 112 s.

Ruset, Bjørn Inge

«Innledning» i Ruset, Bjørn Inge, red., *Militærmaktseminaret 2000. Forsvaret ved et veiskille*, NUPI Conference Proceedings, Oslo: NUPI, s. 7–8.

Ruset, Bjørn Inge

«Utfordringer for sivilt-militært samarbeid i et fremtidig forsvar» i Ruset, Bjørn Inge, red., *Militærmaktseminaret 2000. Forsvaret ved et veiskille*, NUPI Conference Proceedings, Oslo: NUPI, s. 95–109.

Skogan, John Kristen

«Norsk sikkerhetspolitikk: en oversikt» i Hovi, Jon og Raino Malnes, red., *Normer og makt: innføring i internasjonal politikk*, Oslo: Abstrakt forlag, s.13–55.

Skogan, John Kristen

«Sikkerhetspolitikk: mål, utfordringer og virkemidler» i Hovi, Jon og Raino Malnes, red., *Normer og makt: innføring i internasjonal politikk*, Oslo: Abstrakt forlag, s. 57–94.

Skyner, Louis

«Political Conflict and Legal Uncertainty: the Privatisation of Land Ownership» i Risnes, Brynjulf og Louis Skyner, eds, *Moscow vs. the Regions – Main Trends in the Contemporary Legal and Administrative Developments of Relations Between the Federal Centre and the Russian Regions*, NUPI-rapport nr. 266, Oslo: NUPI, s. 61–78.

Spruds, Andris

«Russian–Latvian Relations since 1991» i Buttner, Ruth, Vera Dubina and Michael Leonov, eds, *Russia and the Baltic States: Political Relations, National Identity and Social Thought in XVIII–XX Centuries*, Samara: Samara State University, s. 146–171.

Tryggestad, Torunn L.

«Introduction» i Olsson, Louise og Torunn L. Tryggestad, eds, *Women and International Peacekeeping*, London: Frank Cass, s.1–8.

Thune, Henrik

The Sanctions Debate: UN Sanctions in the 1990s, NUPI Conference Proceedings, Oslo: NUPI, 48 s.

Ulriksen, Ståle

«Hva er galt med det norske Forsvaret?» i Ruset, Bjørn Inge, red., *Militærmaktseminaret 2000. Forsvaret ved et veiskille*, NUPI Conference Proceedings, Oslo: FSTS/NUPI, s. 73–94.

Rapporter i egne rapportserier**Andvig, Jens Chr. og Odd-Helge Fjeldstad med Inge Amundsen, Tone K. Sissener, Tina Søreide**

Corruption. A Review of Contemporary Research, NUPI-rapport nr. 268, Oslo: NUPI, 125 s.

Buø, Jørn

Keeping the Peace Together? Joint Russian–Western Peace Operations in the Commonwealth of Independent States, NUPI-rapport nr. 259, Oslo: NUPI, 124 s.

Flæte, Jan

Selvforståelse og rolleforventning under ulike regimer. En studie av den russiske intelligentsiaen før og etter kommunismens fall sett i lys av Zygmunt Baumans og Pierre Bourdieus kultursosiologi, NUPI-rapport nr. 260, Oslo: NUPI, 114 s.

Fonn, Birgitte Kjos, red.

Blair's Battle of Britain, Oslo: NUPI, 44 s.

Grünfeld, Leo A.

Meet me halfway but don't rush. Absorptive capacity and strategic R&D investment revisited, NUPI-notat nr. 621, Oslo: NUPI, 29 s.

Harstad, Bård

Linking Issues: Should one bargain over two issues simultaneously or separately?, NUPI-notat nr. 616, Oslo: NUPI, 21 s.

Heradstveit, Daniel

Elite Perceptions of Ethical Problems Facing the Western oil Industry in Iran, NUPI-rapport nr. 258, Oslo: NUPI, 43 s.

Heradstveit, Daniel

Local Elites meet Foreign Corporations. The Examples of Iran and Azerbaijan, NUPI-notat nr. 617, Oslo: NUPI, 30 s.

Haaland, Hege

Bulwark, Bridge, or Periphery? Polish discourse on Poland and Europe, NUPI-rapport nr. 263, 106 s.

Isachsen, Arne Jon

Et passende penge- og valutapolitisk regime, CME Working Paper Series nr. 1, Oslo: BI/CMI, 34 s.

Karamé, Kari og Gudrun Bertinussen

Gendering Human Security. From Marginalisation to the Integration of Women in Peace-Building. Recommendations for Policy from the NUPI-Fafo Forum on Gender Relations in Post-Conflict Transitions, NUPI-rapport nr. 261, Oslo: NUPI/FAFO, 47 s.

Kvinge, Torunn og Rajneesh Narula

Foreign Direct Investment in Norway's Manufacturing Sector, NUPI-rapport nr. 264, Oslo: NUPI, 55 s.

Maurseth, Per Botolf

Lovely but dangerous: The impact of patent citations on patent duration, NUPI-notat nr. 614, Oslo: NUPI, 40 s.

Maurseth, Per Botolf

Recent Advances in Growth Theory. A Comparison of Neoclassical and Evolutionary Perspectives, NUPI-notat nr. 615, Oslo: NUPI, 33 s.

Medin, Hege

Firms' export decisions – fixed trade costs and the size of the export market, NUPI-notat nr. 618, Oslo: NUPI, 37 s.

Melby, Svein

Supermaktens akilleshæl? Politisk polarisering og beslutningsproblemer ved amerikanske internasjonale militære engasjement, NUPI-rapport nr. 262, Oslo: NUPI, 57 s.

Myklatun, Cecilie

Regional mobilisering i Den russiske føderasjon: En komparativ analyse av Basjkortostans og Sverdlovskts kamp for utvidet politisk autonomi, NUPI-rapport nr. 265, Oslo: NUPI, 114 s.

Rieker, Pernille

The Europeanisation of Norway's Security Identity, NUPI-notat nr. 619, Oslo: NUPI, 26 s.

Risnes, Brynjulf og Louis Skyner

Moscow vs. the Regions – Main Trends in the Contemporary Legal and Administrative Developments of Relations Between the Federal Centre and the Russian Regions, NUPI-rapport nr. 266, Oslo: NUPI, 120 s.

Spruds, Andris

Political Priorities and Economic Interests in Russian–Latvian Relations, NUPI-notat nr. 620, Oslo: NUPI, 14 s.

Rapporter i eksterne rapportserier**Andvig, Jens Chr., Sudharsan Canagarajah og Anne Kielland**

Issues in Child Labor in Africa, African Region Human Development Working Paper Series, Washington D.C.: World Bank, 35 s.

Andvig, Jens Chr.

Family-Controlled Child Labor in Sub-Saharan Africa – A Survey of Research, Social Protection Discussion Paper no. 0122, Social Protection Unit, Washington D.C.: World Bank, 68 s.

Bjørgo, Tore og Thomas Haaland

Vold, konflikt og gjenger. En undersøkelse blant ungdomskoleelever i Skedsmo kommune, NIBR notat, 2001: 103, Oslo: NIBR, 28 s.

Bjørgo, Tore, Odd Arild Halhjem og Taran Knudstad

EXIT – Ut av voldelige ungdomsgrupper: Kunnskap, erfaringer og metoder i lokalt tverretattlig arbeid, Oslo: Organisasjonen Voksne for Barn, 84 s. (<http://www.vfb.no/nedlasting/Haandbok.pdf>).

Flikke, Geir

«The European Security at the Beginning of the XXI Century», *The Institute for the U.S.-Canada Studies*, RAN, Moskva.

Furustøl, Heidi

Always the Stick, Never the Carrot? Russian Use of Military Force in Abkhazia, Tajikistan and Chechnya, FFI notat-2000/06403, Kjeller: FFI, 35 s.

Jeppesen, Morten og Anders Kjølberg

En modell for sikkerhetstenkning etter Den kalde krigen, FFI rapport-2001/04595, Kjeller: FFI, 47 s.

Melchior, Arne

Nation states, global markets and inequality: Policy issues and institutional challenges, Series of Reports on Global Governance 2001–2002, Report no. 1, Oslo: Norwegian Ministry of Foreign Affairs, 87s.

Maerli, Morten Bremer

«Components of Naval Nuclear Fuel Transparency». Report written for the NATO-EAPC Research Fellowship, Brussels, 62 s.

Selliaas, Andreas

Kaliningrad – en spesiell region i Russland, Det sikkerhetspolitiske bibliotek nr. 1, Oslo: Den norske Atlanterhavskomiteé, 15 s.

Skogan, John Kristen

DCI som kosttilskudd for NATO: Virkninger og bivirkninger for alliansen og det transatlantiske forhold, FFI rapport-2001/02711, Kjeller: FFI, 59s.

Thune, Henrik

FNs Sanksjonspolitikk, Rapport fra Utenriksdepartementets Samråd, april.

Youngs, Richard

Assessing Democracy Promotion: The Case of European Union Strategy, CEPS Working Document nr. 167, Brussels, 61 s.

Hovedfagsoppgaver**Bertinussen, Gudrun**

Dignity and Agency: Palestinian Women in Israeli Border Industries, Oslo: Sosialantropologisk institutt, 141 s.

Borgen, Nina

Sikkerhet i Middelhavsregionen med nye virkemidler? En analyse av europeiske oppfatninger av utfordringer med opphav i Middelhavsregionen og etableringen av The Euro-Mediterranean Partnership, Oslo: Institutt for statsvitenskap, 139 s.

Myklatun, Cecilie

Regional mobilisering i Den russiske føderasjon: En komparativ analyse av Basjkortostans og Sverdlovsks kamp for utvidet politisk autonomi, Oslo: Institutt for statsvitenskap, 114 s.

Neumann, Iver B.

Diplomati som historisk og sosial praksis, Oslo: Sosialantropologisk institutt, 189 s.

Vrålstad, Bjørn

Utviklingen av og interessedepillet om Den europeiske sikkerhets- og forsvarsidentitet (ESDI): en ny transatlantisk ansvarsdeling innen NATO i støpeskjeen?, Oslo: Institutt for statsvitenskap, 143 s.

Rapporter til oppdragsgivere**Borchgrevink, Axel**

«On Participatory Monitoring and Evaluation, with Reference to World Bank Financed Indigenous Peoples Projects in Latin America», juni, rapport til Verdensbanken.

Eriksen, Stein I. Sundstøl

«Appraisal of RSA 028: Local Government Capacity Building in South Africa: A Report Prepared for NORAD».

Heradstveit, Daniel

«Norsk oljevirkosomhet i Aserbajdsjan vurdert i lys av menneskerettar og demokratiutvikling», liste over utrykte vedlegg, *OED – St.meld. nr. 39 (1999–2000)*. Oppdragsgiver: Olje- og energidepartementet.

Heradstveit, Daniel

«Bildet den politiske opposisjonen i Aserbajdsjan har av norsk/vestlig oljeindustri», liste over utrykte vedlegg, *OED – St.meld. nr. 39 (1999–2000)*. Oppdragsgiver: Olje- og energidepartementet.

Karamé, Kari

«Arabiske ståsted i krigen mot terrorismen», notat til Statoil, 12 s.

Melchior, Arne

«EUs østutvidelse og handelsvilkårene for norsk fiskeeksport», notat til EFF (Eksportutvalget for fisk/ Fiskeridept.), mai, 10 s.

Maerli, Morten Bremer

«Nuclear Terrorism and the Risk of Inter-state Military Tension», consulting paper written for Oxford Analytica, June.

Maerli, Morten Bremer

«Nuclear Terrorism», Daily Brief written for Oxford Analytica, 19 November.

Ulriksen, Ståle

«Kapittel 5. Regionale utfordringer», Rapport fra Fellesstaben til Forsvarssjefen i forbindelse med krigen mot terror, ferdigstilt 5. oktober, leder for arbeidet var Stener Olstad, FST.

Ulriksen, Ståle

«Appendix til 'Regionale utfordringer'», Rapport fra Fellesstaben til Forsvarssjefen i forbindelse med krigen mot terror, ferdigstilt 5. oktober, leder for arbeidet var Stener Olstad, FST.

Populærvitenskapelige artikler og foredrag**Andvig, Jens Chr.**

«Sanger fra annen etasje – om forfallet i det offentlige», *Nytt Norsk Tidsskrift*, vol. 8, nr. 2, s.188–196.

Angell, Valter

«Sur nedbør i Europa og Asia», *Hvor hender det?*, nr. 18, 4 s.

Bertinussen, Gudrun og Dag Tuastad

«Midtøsten: Det palestinske opprøret», *Hvor hender det?*, nr. 24, 4 s.

Borchgrevink, Axel

«Fattigdom», *Hvor hender det?*, nr. 21, 4 s.

Fonn, Birgitte Kjos

«På sporet av den tredje veien», i Fonn, red., *Blair's Battle of Britain*, s. 11–28.

Fonn, Birgitte Kjos

«Attac på globaliseringen», *Hvor hender det?*, nr. 2, 4 s.

Furustøl, Heidi

«Sentral-Asia: Frå vondt til verre?», *Hvor hender det?*, nr. 9, 4 s.

Heradstveit, Daniel

«Iran – reform og religion», *Hvor hender det?*, nr. 13, 4 s.

Lodgaard, Sverre

«Problemet håndvåpen», *Hvor hender det?*, nr. 6, 4 s.

Lodgaard, Sverre

«Short presentation on development trends in defense and security policies», Utenrikskonferansen 2001, NFR 5 s. Publisert online på <http://www.forskningsradet.no/fag/ks/foredragsl.html>

Matlary, Janne Haaland

«Changing sovereignty and security policy», *PACEM – militært tidsskrift for etisk og teologisk refleksjon*, vol. 4, nr. 1, s. 75–86.

Maurseth, Per Botolf

«EUs handelspolitikk: Regionalisering, diskriminering og liberalisering», *Nei Til EUs Årbok 2001*, s. 25–29.

Melchior, Arne

«EUs utvidelse og handelsvilkårene for norsk fiskeeksport», *Kystmagasinet*, nr. 8, s. 14–19.

Myrvold, Dag

«Laglig til for hugg? Palestinerne i den libanesiske politikken underlige verden», *Palestina*, vol. 6, nr. 3, s. 14–18.

Mærli, Morten Bremer

«Den 'nye' Ikkespredningsavtalen», *Hvor hender det?*, nr. 3, 4 s.

Melchior, Arne, Morten Bremer Mærli, John Kristen Skogan og Ivar Windheim

«Terror mot USA», *Hvor hender det?*, nr. 5, 4 s.

Neumann, Iver B.

«Garborg – en kritikk: Frå Norge – en kritikk. Begrepsmakt i Europa-debatten» i Bjørhusdal, Eli, red., *Arne Garborg – Eit debatthefte*, Oslo : Noregs Mållag, s. 49–53.

Neumann, Iver B.

«68'ere og makt», *Samtiden*, vol. 111, nr. 2, s. 67–71.

Neumann, Iver B.

«Norges handlingsrom og behovet for en overgripende sikkerhetspolitisk strategi», *Kort-info fra DNAK*, nr. 1, 4 s.

Osland, Kari M. og Eli Stamnes

«Makedonia under kryssild», *Hvor hender det?*, nr. 4, 4 s.

Sjaastad, Anders C.

«Terrorangrepet på USA og de globale konsekvenser», *Minerva*, s. 7–9.

Svenning, Kirsti

«Rollespill: Med Sikkerhetsrådet som lekegrind», *Brennpunkt FN*, vol. 13, nr.1, s. 8–9.

Sæter, Martin

«EU etter Nice», *Hvor hender det?*, nr. 15, 4 s.

Sæter, Martin

«Britenes vanskelige vei til Europas hjerte», i Fonn, red., *Blair's Battle of Britain*, s. 29–44.

Thune, Henrik

«Sanksjoner, FN og Irak», *Hvor hender det?*, nr. 22, 4 s.

Ulrichsen, Hanne

«Schengenavtalen inn i EU», *Hvor hender det?*, nr. 10, 4 s.

Windheim, Ivar

«Nobels fredspris 2001 til FN og Kofi Annan», *Hvor hender det?*, nr. 11, 4 s.

Ledere, kommentarer, anmeldelser, kronikker o.l. publisert i tidsskrift**Andvig, Jens Chr.**

«Korrupsjon og hjelpeindustrien», kronikk, *Bistandsaktuelt*, nr. 1, s. 2.

Andvig, Jens Chr.

«How the World Bank handles corruption in its ranks», *Development Today*, vol. 11, nr. 2, s. 11.

Blakkisrud, Helge

«Kjønnsroller i endring», leder, *Nordisk Østforum*, vol. 15, nr. 1, s. 2.

Blakkisrud, Helge

«Fløyelsskilsmisser, sovjetarv og storpolitikk...», leder, *Nordisk Østforum*, vol. 15, nr. 2, s. 2

Blakkisrud, Helge

«I skyggen av tiårsjubileene», leder, *Nordisk Østforum*, vol.15, nr. 3, s. 2.

Blakkisrud, Helge

«Kto vinovat – hvem er skyldig?», leder, *Nordisk Østforum*, vol. 15, nr. 4, 2. s.

Bertinussen, Gudrun

«Flyktningeproblemets løsning: Rettferdighet eller realpolitikk», *Palestina*, vol. 6, nr. 1, s. 22–24.

Borchgrevink, Axel

«Haleheng eller hevet hode?», *Bistandsaktuelt*, nr. 2, s. 2.

Brandvoll, Jorunn Anette

«In Kalmykia the khan is still guarding his yurt», *Russian Federation Report* 3 (24), 8 August. Online nyhetsbrev på <http://www.rferl.org/russianreport/2001/08/24-080801.html> (nettstedet til Radio Free Europe/ Radio Liberty).

Brandvoll, Jorunn Anette

«Between Colonization and Independence», *Transitions Online*, 14. desember. Bokomtale av *Russia's Diamond Colony: The Republic of Sakha*. Publisert online på <http://www.tol.cz/look/TOLnew/article.tpl?IdLanguage=1&IdPublication=4&NrIssue=22&NrSection=5&NrArticle=2922>

Brundtland, Arne Olav

«Mange fronter – mange tiltak: etter angrepet på World Trade Center», *Forsvarets forum*, vol. 22, nr. 18, s. 7.

Eriksen, Stein I. Sundstøl

«Praktiske teorier»: anmeldelse av Bent Flyvbjergs *Making Social Science Matter*, *Internasjonal politikk*, vol. 59, nr. 3, s. 419–426.

Eriksen, Stein I. Sundstøl

«Sinnets alkymist»: anmeldelse av Jon Elsters bok *Alchemies of the Mind*, *Agora*, nr. 2/3, 5 s.

Flikke, Geir

«Geopolitikk som livsform? Kamaludin Serazhudinovitsj Gadzhiev: Geopolitika: Det 20. århundres klassikere», *Internasjonal politikk*, vol. 59, nr. 1, s. 111–130.

Godzimirski, Jakub M.

Anmeldelse av Archie Brown, red., «Contemporary Russian Politics. A Reader», *Internasjonal politikk*, vol. 59, nr. 3, s. 433–438.

Godzimirski, Jakub M.

«The tale of the titles: Or, what the Polish Quarterly of International Affairs says: journal

review article», *Cooperation and Conflict*, vol. 36, nr. 3, s. 343–349.

Godzimirski, Jakub M.

Anmeldelse av Yuri Fedorov & Bertil Nygren, red., «Russia and NATO [Försvarshögskolans Acta B 14]», *Nordisk Østforum*, vol. 15, nr. 3, s. 81–83.

Godzimirski, Jakub M.

Velkommen til Internett: «Kjønnsstudier på nettet», *Nordisk Østforum*, vol. 15, nr. 1, s. 93–94.

Godzimirski, Jakub M.

Velkommen til Internett: «Ukraina på nettet», *Nordisk Østforum*, vol. 15, nr. 2, s. 71–72.

Godzimirski, Jakub M.

Velkommen til Internett: «Hvordan holde seg oppdatert på utviklingen i Russland?», *Nordisk Østforum*, vol. 15, nr. 3, s. 77–78.

Godzimirski, Jakub M.

«Polen på vei inn i EU», *Europamagasinet*, nr. 3, s. 16–17.

Leira, Halvard

Anmeldelse av Paul Hainsworth, red., «The Politics of the Extreme Right: From the Margins to the Mainstream», *Millennium*, vol. 30, nr. 1, s. 167–169.

Lodgaard, Sverre

«Endringer i norsk utenrikspolitikk», *Forsvarets forum*, vol. 22, nr. 17, s. 6 (anmeldelse av Olav Riste: Norway's foreign relations – a history)

Neumann, Iver B.

«Aasen som en fremmed for seg selv», *Nytt Norsk Tidsskrift*, vol. 18, nr. 1, s. 83–85.

Neumann, Iver B.

«The Nordic States and European Unity: Symposium on Ingebritsen, 'The Nordic States and European Unity'», *Cooperation and Conflict*, vol. 36, nr.1, s. 87–94.

Neumann, Iver B.

«Scott om staten: Anmeldelse av James C. Scott 'Seeing Like a State. How Certain Schemes to Improve the Human Condition Have Failed'», *Internasjonal politikk*, vol. 59, nr. 4, s. 565–569.

Neumann, Iver B.

«Den ny-norske Sprog- og Nationalitetsbevægelse, av Arne Garborg», *Prosa*, nr. 1, s. 29.

Neumann, Iver B.

«Seeing Like a State», *Politologiske studier*, vol. 4, nr. 2, s. 118–120.

Nustad, Knut G.

«Ethnicity as cause and effect»: reviews E. Braathen, M. Bøås and G. Sæther, eds, «Ethnicity kills? The politics of war, peace and ethnicity in Sub-Saharan Africa», *Forum for Development Studies*, vol. 28, nr. 2, s. 363–364.

Semb, Anne Julie

«En liberaler slår tilbake»: anmeldelse av Brian Barrys, «Culture and Equality. An Egalitarian Critique of Multiculturalism», *Mennesker og rettigheter*, vol. 19, nr. 4, s. 95–101.

Skyner, Louis

Book Review «Russian Media Challenge», *Nordisk Østforum*, vol. 15, nr. 4, s. 73–76.

Stokke, Olav

«Introduction», *Forum for Development Studies*, vol. 28, nr. 1, s. 4–5.

Stokke, Olav

«Introduction», *Forum for Development Studies*, vol. 28, nr. 2, s. 195–197.

Thune, Henrik

«Media og krise», anmeldelse av P. Hammond & E. S. Herman, red., «Under Evne. Media og Kosovo-konflikten», *Internasjonal politikk*, vol. 59, nr. 4, s. 561–564.

Ulriksen, Ståle

«Politiet i sikkerhetspolitikken», *OP-Magasinet*, november.

Doktorgrader

Doktorgradsprosjekter fullført i 2001

Per Botolf Maurseth: *Essays on the Nature, the Scope and the Consequences of Knowledge Spillovers*

Maurseth bruker internasjonale patentdata for å belyse teknologispredning. Resultatene viser at teknologioverføring bidrar til økonomisk vekst, men at slik overføring begrenses av geografisk avstand så vel som nasjonale grenser, språkforskjeller og forskjeller i næringsstruktur. Betydningen av geografi kan bidra til å forklare at land i ulike geografiske regioner (Europa, Asia) vokser parallelt, mens f.eks. land i Afrika stagnerer parallelt, og at det dermed oppstår ulike vekstklynger i verdensøkonomien.

Doktorgradsprosjekter under produksjon i 2001

Helge Blakkisrud: *Towards a Federal Russia?*

I løpet av det siste tiåret har Russland gjennomgått en desentraliseringsprosess uten sidestykke i russisk historie. Det har vært bred enighet om at den russiske staten skal baseres på en føderal struktur. Når det gjelder den innbyrdes fordelingen av makt mellom sentrum og føderasjonssubjektene, har det imidlertid pågått en kontinuerlig tautrekking. Avhandlingen følger debatten om russisk føderalisme fra oppløsningen av Sovjetunionen til Putins føderale reformer sommeren 2000.

Geir Flikke: *Collective Self-Disruption: The Russian Democratic Movement 1988–1992*

Den politiske bevegelsen Demokratisk Russland sto i spissen for reformkreftene i russisk politikk 1989–90. Etter en vellykket mobilisering ved parlamentsvalget i 1990 og presidentvalget i 1991 ble imidlertid partiet raskt splittet i rivaliserende fraksjoner. Avhandlingen forsøker med utgangspunkt i ressursmobiliseringsteorier å forklare den interne diskusjonen og påfølgende desintegrasjon av reformbevegelsen. Sentralt står antakelsen om at plutselige endringer i det politiske mulighetsrom kan fremprovosere splittelser rundt strategiske nøkkelspørsmål.

Leo Andreas Grünfeld: *Five Essays on International R&D Spillovers and the Absorptive Capacity of Multinationals*

Prosjektet har som målsetning å bygge teori for og teste ut hvorfor og hvorvidt foretak velger å bli multinasjonale motivert ut fra behovet for å tillegne seg kunnskap i andre land. I denne sammenheng står den multinasjonale bedriftens evne til å absorbere slik kunnskap sentralt. Et viktig resultat er at teknologispredning ikke bare avhenger av kilden for slik spredning, men også av mottakerens evne til å nyttiggjøre seg teknologien. En implikasjon er at forskning og utvikling også er viktig i bransjer der teknologitvillingen i hovedsak skjer i utlandet.

Nina Græger: Fra nasjonalt til internasjonalt forsvar: Militærmakt som instrument for norsk sikkerhetspolitikk

Den overordnede problemstillingen for avhandlingen er i hvilken grad og hvordan det sikkerhetspolitiske bildet etter den kalde krigen har endret synet på bruk av militærmakt i den norske forsvarspolitiske diskursen. Den kalde krigens tilnærmede fravær av militær maktbruk er avløst av en mer gradert og fleksibel anvendelse av militærmakt, i samspill med diplomatiske, økonomiske, humanitære og andre virkemidler. Prosjektet identifiserer hovedposisjonene i norsk forsvarspolitik og hvem som driver den fremover, og fokuserer både på debatten og de institusjonelle endringene, blant annet som følge av vår tilknytning til NATO, EU, OSSE og FN.

Hege Medin: The Importance of Learning by Doing and Sunk Costs in International Trade Transactions

I internasjonal handel spiller transaksjonskostnader en avgjørende rolle for handelsmønsteret, og økonomisk integrasjon fører til reduksjon av slike kostnader. I økonomiske modeller anses ofte handelsomkostninger for å bestå av toll og reelle transportkostnader og være proporsjonale med omsatt volum. Imidlertid fører ny handelspolitikk med gjensidig anerkjennelse av standarder, regelverk og lover til reduksjon i selskapenes faste eksportkostnader, noe som er i ferd med å få økt betydning. Prosjektet legger hovedvekten på å innpasse faste kostnader i økonomiske modeller for internasjonal handel og geografi, for bedre å kunne analysere dagens internasjonale handelsmønster, struktur og økonomisk integrasjon.

Morten Bremer Mærli: Russian Nuclear Naval Fuel and the Risk of Proliferation

Sikring og kontroll av spaltbart våpenmateriale er av avgjørende betydning for å minske faren for spredning og bruk av kjernevåpen. Dagens økende spredningsfare krever forsterket internasjonal innsats på en rekke områder: Stans i produksjon av spaltbart våpenmateriale, bedre kontroll og sikring av spaltbart materiale, åpenhet om eksisterende

materiallagre, effektiv eksportkontroll og bred politisk oppmerksomhet rundt spørsmålene knyttet til behandling av militært spaltbart overskuddsmateriale.

Med fokus på den marine brenselssyklusen i Nordvest-Russland tar prosjektet for seg flere av disse problemstillingene parallelt. Prosjektet analyserer også mulig bruk av slikt spaltbart materiale i enkle terroristkjernevåpen.

Pernille Rieker: From Territorial Defence to Comprehensive Security? The European Integration Process and the Changing Nordic Security Identities

Hensikten med prosjektet er å studere sammenhengen mellom fremveksten av EU som sikkerhetspolitisk aktør og de endringene som har funnet sted i de nordiske landenes sikkerhetspolitiske identiteter siden 1990. I og med at de nordiske land har hatt svært forskjellige sikkerhetspolitiske tradisjoner og er knyttet til EU på ulike måter, vil en sammenligning av disse landene kunne gi økt innsikt om EU's innflytelse på nasjonale sikkerhetspolitiske identiteter.

Andreas Selliaas: Nasjonalisme etter imperiesammenbrudd

Prosjektet tar sikte på å vurdere internasjonale organisasjoners (NATO, EU, OSSE og Europarådet) innvirkning på minoritetspolitikk i post-kommunistiske stater i Europa. Doktoranden ser særlig på stater som har en stor minoritet og som grenser til et potensielt hjemland for denne minoriteten (eks. Estland, russere i Estland og Russland).

Ole Jacob Sending: Politicians, Experts and the Dynamics of Learning: A Study of the Interaction Between Politics and Science in the Production of "Consensus"

Prosjektet tar sikte på å gi innsikt i hvordan det multilaterale systemet innvirker på feltet utvikling, gjennom å sette fokus på sammenhengen mellom kunnskap og politikkutforming. Studien har et historisk perspektiv og tar for seg hvordan

ulike typer kunnskap (økonomisk, demografisk, medisinsk) har påvirket utformingen av mål samt organiseringen av internasjonal befolkningspolitikk. Ved å rette oppmerksomheten mot «politikken» som et forhold mellom kunnskap av ulik art heller enn mellom stater, tar studien sikte på å redefinere og supplere etablerte teorier om, på den ene side, den rolle kunnskap spiller i internasjonal politikk, og på den andre side relasjonene mellom statlige og ikke-statlige aktører.

Amit Kumar Shrivastava: Corruption, Governance and Development Aid: A Case Study of Poverty Alleviation Programmes in India and Bangladesh 1980–2000

Dette prosjektet er en komparativ case-studie av programmer for fattigdomsbekjempelse i India og Bangladesh, med den hensikt å identifisere og undersøke de former for korrupsjon som finnes mellom formelle og uformelle aktører på tre forskjellige nivåer i bistandsadministrasjonen. Siktet målet er å gi et mer gjennomskiktig og eksplisitt bilde av former for korrupsjon i administrasjonen av utviklingsbistand.

Louis Skyner: Political Conflict and Legal Uncertainty. The Privatisation of Land Ownership in Russia

Den mest fundamentale økonomiske og juridiske reformen i Russland de siste ti årene har vært tilretteleggelsen for privatisering av statlig eiendom. Så langt har man imidlertid ikke lyktes i å skape det nødvendige institusjonelle rammeverket som må til for utviklingen av en markedsøkonomi. Avhandlingen behandler derfor privatiseringsprosessen både som en del av de økonomiske reformene og som et uttrykk for en bevisst omlegging av det politiske, sosiale og juridiske system. Som et resultat av den innbyrdes spenningen mellom disse to aspektene ved privatisering har spørsmålet om privat eiendomsrett til land forblitt uløst.

Henrik Thune: The Power of the One-eyed – Television, International Crisis Management and the Making of Foreign Policy

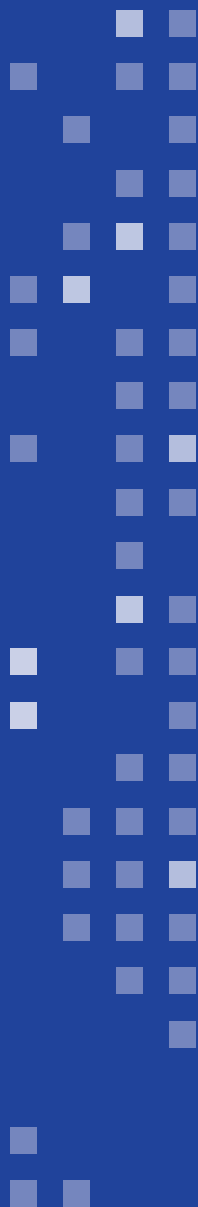
Rammen for prosjektet er demokratiske staters utenrikspolitikk med utgangspunkt i norsk utenrikspolitikk og Utenriksdepartementets rolle. I sentrum står interaksjonen mellom TV-dekning og internasjonal krisehåndtering på 1990-tallet. Prosjektet utforsker en generell teoretisk antakelse: Medienes påvirkning på slik krisehåndtering er indirekte og ikke-kausal. TVs makt er knyttet til dens evne til å rasjonalisere politiske strategier som faller sammen med og harmoniserer med egen forståelsesramme og der ulike strategier må svare på tempoet og skiftningene i mediedekningen.

Henrik Wiig: Global integrasjon og lokal fordeling – Sammenheng mellom multilaterale avtaler og endret inntektsfordeling og fattigdom i utviklingsland

Sterk motstand fra mange utviklingsland mot den multilaterale investeringsavtalen (MAI) og videre handelsliberalisering i WTO har kommet overraskende på mange siden nyklassisk handelsteori tilsier økt vekst og velferd ved ytterligere markedsliberalisering. Prosjektet vil kartlegge om årsaken til den politiske motstanden kan skyldes forventet endring i inntektsfordeling mellom sosioøkonomiske grupper og økt fattigdom internt i landene.

Ståle Ulriksen og Reidar Visser arbeider også med doktorgradsprosjekter. Disse vil bli presentert nærmere i årsmeldingen 2002.

NUPIs medarbeidere i 2001

Direktør

Lodgaard, Sverre
mag.art. (statsvit.)

Assisterende direktør

Ulriksen, Ståle
cand. polit. (sam.pol.), leder SIP II fra 1.2.

Forskere – fast ansatt

Andvig, Jens Chr.
dr.philos. (sos.øk.)

Angell, Valter
cand.oecon. (80%)

Borchgrevink, Axel
dr.polit. (sos.antr.), leder av Seksjon for utviklingsstudier

Bjørøgo, Tore
Doctor (samfunnsvitenskap, Leiden)

Brundtland, Arne Olav
mag.art. (statsvit.) (pensjonist)

Eriksen, Stein I. Sundstøl
dr.polit. (statsvit.)

Heiberg, Marianne
dr.philos./PhD (sos.antr. LSE)

Heradstveit, Daniel
dr.philos. (statsvit.)

Karamé, Kari
mag.art. (etnologi) (14.8.–)

Maurseth, Per Botolf
dr.polit. (sos.øk.) (28.9. –)

Melchior, Arne
dr.polit. (sos.øk.), leder av Seksjon for internasjonal økonomi

Melby, Svein
cand.polit. (statsvit.)

Sjaastad, Anders C.
mag.art. (statsvit.), leder av SIP I

Skogan, John K.
mag.art. (statsvit.)

Stokke, Olav
mag.art. (statsvit.)

Sæter, Martin
dr.philos. (statsvit.) (pensjonist)

Forskere – prosjektansatt

Blakkisrud, Helge
cand.polit. (statsvit.), leder av Senter for Russlandsstudier

Bertinussen, Gudrun
cand. polit. (antr.) (1.3.–30.4.)

Eide, Espen Barth
cand.polit. (statsvit.) (permisjon)

Flikke, Geir
cand.philol. (russisk) (permisjon 1.4.–30.9.)

Godzimirski, Jakub M.
PhD (sos.antr.)

Ginifer, Jeremy
PhD (int. rel.) (3.8.–)

Karamé, Kari
mag.art. (etnologi) (–13.8.)

Kroslak, Daniela
BSc (int. politics and int. history) and Lycee in Appl.lang.) (1.11.–)

Nustad, Knut G.
PhD (Cambridge)

Osland, Kari
cand.polit. (statsvit.)

Risnes, Brynjulf
cand.jur. (80%)

Semb, Anne Julie
dr.polit. (statsvit.), leder SIP II til 30.1. (–28.2.)

Skorve, Johnny
cand.real. (geografi)

Skyner, Louis
MA (hist.)

Stamnes, Eli
cand.polit. (statsvit.)(1.2., permisjon fra 7.8.)

Sunde, Ole Petter
stipendiat, håndvåpen (6.3.–31.7.)

Thune, Henrik
cand.polit. (statsvit.)

Tryggestad, Torunn L.
cand.polit. (statsvit.) (permisjon fra 22.11.)

Visser, Reidar
cand.polit. (sam.pol.)

Youngs, Richard
PhD (20.9.–)

Øverland, Indra
PhD (sos.antr.) (2.7.–)

Aarseth, Elisabeth
cand.polit. (samf.øk.) (23.10.–15.12.)

Forskere i II-stilling

Carlsnaes, Walter
Professor, Dep. of Government, Uppsala
Universitet (20%)

Isachsen, Arne Jon
PhD (økonomi), Stanford, professor i
internasjonal økonomi, BI (20%) (–31.1.)

Matlary, Janne H.
dr.philos. (statsvit.) (20%) (1.2.–)

Neumann, Iver B.
DPhil (statsvit.), Oxford (20%)

Gjesteforskere

Clemet Adibe,
gjesteforsker, håndvåpen (25.11-22.12)

Jones, Richard Wyn
PhD (international politics)(1.2.–1.9.)

Spruds, Andris
MA (statsvit.) (1.1.–31.3.)

Sverdlyuk, Jana
Kandidat (filosofi) (15.10.–)

Doktorgradsstipendiater

Grünfeld, Leo A.
MA, cand.polit. (sos.øk.)

Græger, Nina
cand.polit. (statsvit.) (permisjon til 5.3.)

Maurseth, Per Botolf
cand.oecon. (sos.øk.) (–27.8.)

Medin, Hege
cand.polit. (samf. øk.)

Mærli, Morten Bremer
cand.scient. (fysikk), i USA til 1.9.

Nilsen, Yael
cand.polit. (sos.antr.) (–31.7.)

Rieker, Pernille
cand.polit. (statsvit.)

Selliaas, Andreas
cand. polit. (statsvit.) (22.1.–)

Sending, Ole Jacob
MA (statsvit.)

Shrivastava, Amit
cand. philol. (historie)

Wiig, Henrik
cand.oecon. (sos.øk.) i England til 31.12.

Militær-/politistipendiater

Holm, Tor Tanke
cand.mag., politistip., politiinspektør
(–30.3.)

Ruseth, Bjørn Inge
militærstip., Krigsskolen (–28.2.)

Vit.ass.

Øi, Vibeke
Samf.øk. (1.12.–)

Studentstipendiater

Bertinussen, Gudrun
antropologi (–28.2.)

Brandvoll, Jorunn
statsvit. (–15.12.)

Finrud, Anne
statsvit.

Furustøl, Heidi
sam.pol. (–14.8.)

Hansen, Anders Karthum
(15.12.–) samf. øk.

Jacobsen, Kjetil
statsvit. (–30.11.)

Jeppesen, Morten
statsvit. (1.9.–)

Leira, Halvard
statsvit. (1.9.–)

Myrvold, Dag
sos.antr. (16.2.–)

Nissen, Sven Kristian
statsvit. (–14.1.)

Offerdal, Kristine
adm.-org. (15.10.–)

Tangen, Gisle
filosofi (–31.8.)

Ulrichsen, Hanne
statsvit. (–30.11.)

Aarseth, Elisabeth
samf.øk. (–30.6.)

Info.medarbeidere

Dahl-Gulliksen, Ole
informasjonsmedarbeider, layout og produksjon (90%)

Fonn, Birgitte Kjos
cand.polit. (sosiologi), MSc (statsvitenskap), informasjonssjef

Gustavsson, Tore
cand.mag., bibliotekar

Harket, Hilde T.
cand.mag., informasjonsmedarbeider (–30.7.) (90%)

Henriksen, Hazel
bibliotekar (80%)

Hermansen, Dagfrid
bibl.leder

Høvik, Liv
informasjonsmedarbeider (50%)

Risvik, Jan
cand.mag., redaksjonssekretær

Sand, Vibeke L.
cand.mag., informasjonsmedarbeider (permisjon til 8.7.)

Struksnes, Eilert
cand.mag., redaksjonssekretær (60%)

Windheim, Ivar
cand.philol. (nordisk), redaktør HHD og internett

Administrasjonen

Andreassen, Jonny
økonomikonsulent

Bakken, Anja Kristin
prosjektsekretær (15.10.–)

Ezebuio, Cynthia
resepsjonist (–4.11.)

Godard, Pål
førstekonsulent IKT

Grung, Torill Egge
rådgiver

Høvik, Liv
prosjektsekretær SIP I (50%)

Håkansson, Margareta
kantinearbeider

Løvik, Frode
administrasjonssjef (1.8.–)

Melien, Lillian Huseby
sekretær, (3.12.–)

Myhrenge, Sølvi R.
resepsjonist (1.11.–)

Skarsjø, Jack
IT-ansvarlig

Svenning, Kirsti
prosjektkoordinator SIP II (–3.10.)

Thingelstad, Grete
administrasjonssjef (permisjon fra 30.7)
TFP-koordinator (1.10.–)

Tjølsen, Inger Berit
sekretær

Sivilarbeidere

Bergsmo, Knut Martin
(18.4.–16.7.)

Bjørneby, Andreas
(–30.6.)

Flåten, Lars Tore

Hammershaug, Bjørn
(17.11.–)

Huglen, Erlend
(20.1.–)

Nilsen, Anders
(–1.4.)

Leitemo, Kai
(4.1.–6.4.)

Tymczuk, Alexander
(7.2.–)